Ketabton.com

ورانګه

يوه ورانګه په لاس ورشي
آدم ولاړ شي قدم وراندي
بيا پيري په ځای ولاړ وي
او تيري وي لاندي باندي

ګوهر رحمان ګوهر

PROPERTY OF
ARIC
Established
1989

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورانګه

دکتاب نوم : ورانګه
ویناوال : ګوهر رحمن ګوهر
دچاپ کال : ۱۹۸۹
خطاط : نورالدین «هنریار»

بسم الله الرحمن الرحيم

په ویاړ

د هغه ټولو مړیالو

چې د بنیادمو د حقونو ځنې

تېځندې د پښو ځولانې او د-

لاسونو ولچکونه پرې کوي او دا

رنګ آدمزاد خپل قجیر قامت

ته ور جګوي او ژوند نور

غوړځانګ کوي.

PROPERTY OF ACKU
7550

ځوک يې ولې خپل قسمت کړي
کومه ورځ چې نوربېدی[1] شي

ځان په بنش ولې ليکه[2] کړي
چې په شتوکې اودرېدی شي

څه په سر آسمانونې يې
که آسمان ځمکه کېدی شي

په مټ څه لره سرپه ده
چې په مټ زرغونېدی شي

په خرډک[3] دې ولې سود[4] شي
چې په خېز نبسترېدی شي

د پېړو[5] ټل[6] ته ولې پېلي[7]
له بريالو چې ملېدی[8] شي

د بازادارهنر دې نه زده
که نه يې چېتي بازېدی شي

ليت او لار چې د مېړه وي
فطرت ټول ولجه کېدی شي

١- نوربېدل = بدلېدل، ٢- ليکه = حساب، ٣- خرډک = يوبوټی، ٤- سود = مطمئن
٥- پېړه = ماتې خوړل، ٦- ټل = ډله- جمعيت، ٧- پېلتل = يوځای کېدل، ٨- ملتل = مرکېدل

که سواره لوی فرعونان دي

که کلیم ع شي کونډ یدی شي

د بری لاري بند نه دي

که له سره څوک تیریدی شي

○

لوی کتاب د میړښکارانو

ګډ په وینه کې د ځانان کا

بیاد خټوکوکوشتان تول

الوتونکی باتوران کا

○

دکلیم دودونه خپل کا

رانسکوره زورجهان کا

پرېباسلی او نتلی[1]

د دوران قهرمانان کا

○

هغه څوک چې میړه خپل دی

تینګ په ننګ او په خپل خپل[2] دي

د زمرو ماڼې[3] یې ژوند دی

چې د شنو زمرو د سیل دی

۱-نتلی = ناتارشوی، ۲-خپل = هوډ، ۳-ماڼې = ښکار.

ترمې وينې دی سکروټې
ترمې وينې هم رامبېل[1] دی

د خپل تڼک دي پاڼې شوي
په کولنده[2] دی که په بنکېل دي

رښي خنګه بې کوندې[3] شي
چې ځانګې[4] همه رشپېل[5] دي

دا طبيب به دي خنګ روغ کړي
چې بې چارې د شاخېل[6] دي

چې د دروزې[7] بې تښې وي
په وينو پراته غلبېل دي

چې جامه بې کاسېرې[8] وي
څه په چېل[9]، څه که بې چېل دي

د باتور انګې[10] وروستې ده
مشرې که په چارخوېل[11] دي

۱- رامبېل = يوګل، ۲- کولنده = کټخه چې دغوبې، څاروي څښ ته يې اچوي چې د آزاد ګرځېدونه يې منع وساتي، ۳- کوندې = کاڼي کټې - خلپل، ٤- ځانګې = درې غابنې ٥- رشپېل = چې دغلې رښې پرې بادوي، ٦- شاه خېل = چې شاه خليل کوي يعني څرمنه شخ شخ تسمه تسمه کوي، ۷- دروزه = دغمو ونډه - تيلي، ۸- کاسيرې = بدلمنی ۹- چېل = پروني، ۱۰- انګې = يوه لوبه چې وايي انګې انګې مل دی څوک دی ،
۱۱- چارخوېل = قرقره

نه د دین، نه د سا[1] دین دي
خوار متازه د سوئېل[2] دي
شاید بیا خلیل ع زرغون کړي
"مومنان" تول آذرخېل دي

کلیمه لویه کیمیا ده
لا ناپوهه پر دنیا ده
ژوند په هر اړیکې وې چې
کلیمي ته یې اړتیا ده

د جهان د سمام[3] پېټې
وړي تندي باندې مېړونه
د ملخې نه کله کېږي
د باتور، د باز کارونه
ننګیالي په دار بر سېره
غوړوي خپل منبرونه
په پاخون چې "زه یم" نه کړي
خوشې پوچ هغه مونځونه

۱- سادین = اړولی څمکه، ۲- سوئیل = دریمه نړۍ، ۳- سمام = بندوبس- توزیع

پہ جرقار چې لرو بر کړي

بلالي(رض) هغه بانګ[۱] ونه

چې دا ځمکه دخدای کور کړي

دي هغه دخښتن ملونه

ننګيالي دي شاه ميړونه

لکه حق يې کړ ورړه وي

دننګيال په مټ، په توره

دلته ار دخښتن کړه وي

خولې ماتې په فرعون کړي

دننګيال د مزري زړه وي

تور[۲] ځنګلونه خوندي وي

حق ننګې يې غرين کړه[۳] وي

ساه يې واچوي جوش[۴] کې

له پېړو پېړو چې مړه وي

دناحق ورڅه[۵] نتول پړه کړي

ورڅه هغه کړي، چې تل پڅ وي

۱- بانګونه = آذانونه، ۲- تورځنګلي = باطل کاره، ۳- غرين کړه = قلا- سنګو

۴- جوش = تنه ، ۵- ورڅه = بربالي .

د کیدړې په اور ړو نه شي
چې په غرمب دښتو زمړو شي
په تسپو موسلو نه شي
چې په تورو، په نېزو شي
په منښتو[1] نه بودېږي
چې په وینو په خولو شي
چې د باز شوغي ته اړ وي
هغه څنګه له تو تکو شي!
ننګیالي يې شي کولی
چې په دار، په غرغرو شي
د تاریخ بهیر کړولی
کله څوک بې هوډیالو شي؟
د راسمنو چارې کله
د نارامو[2] په لینکو شي
دژوندون د میدان ګټې
په ډال غاړو توریالو شي
د ځیرک مېړانه کله
له درست کلي درندو شي

۱- منښته = زیار تونوته دوړو د پاره په ځان څه منل، ۲- نارام = ناغیږ - ناراست.

چې رنځور باوېړې[1] وکړي

پو چې هيلې د دارو شي

آدم وګوره ای مارکسه!

کله بې سود په کور کو شي

د ځانګو د کوچني نمرۍ[2]

پوره څرنګ په ځلمو شي

چې د نمر د روڼاوي وي

روڼ به څنګ په اورکو[3] شي

عقل څه خوني اتي دی

راسوړي[4] په خپلو ملو شي

د ځيرک سر پوره والی

د حڅې په سيپارو شي

چې له مال خبره واوړي

پت په سربندې پاله شي

کائنات چې په منګل کړي

دا سرې سرې باله شي

۱- باويړې = بابېړې = د ناروغۍ بيا تاندېدل، ۲- نمرۍ = جامې، ۳- اورکی = اوربلکی
۴- راسوړې کېدل = راکړېدل - راخلاصېدل - راختل.

لوښتي نه تلي صبا څوک

هم یو «زه یم» به تاله شي

ښکلي هغه چې ښېوه(۱) يې

یو د «زه یم» په پساله شي

زه یم هر کله ځلمی دی

دې وجود چې زوړ ځاله شي

هغه ورځ به ستر سحر وي

چې دا ځمکه یو کاله(۲) شي

په یولوی سین کې غرڅي

چړې، چړ، لښتی، ویاله شي

د کتاب حد ماتی مه شي

هره لاره چې تړې

چې د ژوند د خیره نه وي

ورانوه لاړې زړې

حق به هله مېشته وکا

لومړی غیر چې وشړې

یا سړی یاد خړې شه

حق ناحق ولې ولړې

۱- ښېوه = ډول - ښایسته والی، ۲- کاله = کور

زبیښناکیان چې له مینځ ورک شي
پرکنې به شي مړي
لوی آتیان لکه او(۱) کړي
د جګ غر تېرې وړې

ستور څار کو دواړه کسي
په څار لوکړل تنها کې
نری وټ یې چرته بیاموند
برد ستورو په دنیا کې

له کاروبو او له ښکو
سره زر و بنګل کیز(۲) یګرو
الوول حق و ناحق دي
څنګ تر اوسه ستړ کورو؟

د بوزر(۳) د کندي خلق
د آذرود کندي دي
که هر څو مخ په کعبه دي
له بتانو پیوندي دي

۱- اوکړه د څاروو د خوړلو نه وروسته پاتې کېدونکې ګیاه یا تانتې، ۲- کیږیګره کیږکوونکې

جوړوي د ښېښو مېـ[1]ـنې

څېړکان خوښېږه کـړوي
د وختونو په ناتـــار کې
چې يې وکوري د بـ[2]ـڼ وي

○

د وجود نيستي بـلا ده
پرې له سوختو مارکسان ژاړي
سر نيستي ده د نيش[3] "زه يم"
د وه نيستي کليمان ژاړي

○

رغانه د توکـو توکو
د صورت هسې د وړ يي
ولې "زه يم" يو توکـيز[4] دی
يو توکيزی نه ترېږي

○

حيواني وجود ځه دی؟
د حجرو[5] الوولتيـا ده
او حجرې د خاورين توکو
خپل ترمينځه انډولتيـا ده

۱- مېنه = کور، ۲- د بر = سنګسار، ۳- نيش = ناشته - نيشت، ٤- يوتوکيز = د يو توکی نه جوړ - چې ګډونيزه نه وي، ٥- حجره = Cells - ژوندينکی.

دا خاورینه واړه تــوکي
دبړیښنکو غوښې دي
او بړیښنکو ته چې څیرشي
تشي ترقنده څپې دي

(ـ)

دین همه واړه سره زر دي
مذهبونه ټول زرنیــخ
دین ژوندون کاندی غوڅانګه
مذهبونه یې چارمیخ

○

ګــرلاسی کندوان یې ډک شــول
چې جَب جوب شــول په خــولوکې
ځارله هغــو تـوریـــالیو
چې په خپنړدي سرخیړ(۱) وکي
غوړه(۲) ټوله دې په ځـــان بړده
تش لمــن که یې پسرلو کې
ساده ګــوري ملغـــلرې
خُـسا دډوکو، خرخوړوکي

۱- سرخیړه = سرپړه ، ۲- غوړه = تومت- کُرَم والی - ملامته

دا چې ګوابښ په ستورو کېږي

ته هم راوره څه نږزوکي

څه ناویاته چاره وکړه

مېړنیه! په تلوتلوکې

کوړیماړ[1] چې د ښبل وو

هغه سر په مُونډو[2] دی

کړولۍ[3] چې یې د باز وې

پدلولکو په شوغو دی

چې د برید اوږد غدی وُ

د تسپو د موسلو دی

چې جرګې پرې ښایسته وې

هغه شرم د جرګو دی

چې خښتن د لوی اخور وُ

اوس د پوچو کسبېدو دی

د تیرو تورو بوُر[4] ګی وُ

د بې سترګو د کندو[5] دی

۱-کوړیماړ = داتمان د مخې په لوبه کې په ښبل (په سرکې) د کوړې (حلقې) د ننتګی ویشتونکی

۲-مونډه = د مخې په لوبه کې په بُت د تیلی خښتې نه ښکته وچې کېږې لوښتی، ۳-کړولی = د ښکار

ځیرکولو، څارلو د پاره د باز تاویدل راتاویدل، ٤- بور = زمری، ٥ = کندی = چم، محلت.

د قرآن ځني نامېنده
څه د خوشو عقیدو دی

بازداري پولوی هنر دی

ته په یو بېله(۱) بازداري
چې نه لري جېب
په نامه باندې میشکاري(۲)
تش غړ بازو وته ناست یې
څه که ځوی د لوی پلار یې
ته میرښکاره کرین غواړي
په ښه ښه مرداري
یې په تومنه له ویاړو
خو په چارو کې د ویار(۳) یې
له قرآن په غیر هذا
بې صلوة مونځ گذاري
کله سرګریوان ته کوز کړه
چې داولې دومره خوار یې؟

۱- بېله: د څرمنې لاسمه چې د باز کښېنولو دپاره یې لاس ته اچوي، ۲- میشکار: بازوان، ۳- ویار: شرم.

چې ټول به قرآني وي

دا سړي به شهسري[1] وي

دا تنزري تاروګي به

بيا بازونه وهندي وي

دا پربوتي[2]، دا انسټ به

بيا ښېترې آسماني وي

چې نو مړي په قام قام دي

بيا به ټول يو آدمځي[3] وي

د ټن شخولې[4] او کاټې[5] به

صبا توري او تبري وي

په ونډه[6] ځمکې د ټن به

نه ځمکوال، نه شيخ ملي وي

نه به پولي، نه بيلتون وي

نه ټهار، نه زمايي وي

يو آدم، يو آدمتاله[7]

په کښ رنګ به يو رنګي وي

۱- شهسري = ستر سړي، ۲- پربوتي انسټ = بوهتي دی، ۳- آدمځی = د آدم زامن، ۴- شخوله = درسته، ۵- کاټې = تيکې، ۶- ونډه = داسې حلال کړې څلروی چې پکې خلق برخې (ونډې) ملستي وي، ۷- آدمتاله = ټولنه چې پکې د ځمکې ټول استوګنی (ځمکزی يا آدم زی) راټول وي يا سره راټاله وي

آدمځوني[1] به يو کور وي
وران به کور کې کور کې وي
درناوی به وي په جسو
سپکاوي به بې جسې[2] وي
نه مري، نه به خسبتن وي
نه به غټ، نه به نري وي
نه کاواک، نه به بې واک وي
چې الله به ټولواکې وي
ټولنوال به ټولنوال له
رب، رحيم وي، او ولي وي
هم به يې کسب خالقي وي
هم توره[3] به يې رازقي وي
وی پاځون لکه يو تن به
يو ټاله به مختکي[4] وي
له ختيځه ترلويديځه
به يو ستره ورورولي وي
په حدونود کتاب کې
به دعقل خپل منځي[5] وي

۱- آدمځوني = ځمکه، ۲- جسي = ورتيا - اهليت، ۳- توره = قانون - تره - ترلې لاره - لاره، ٤- مختکي = مخکې تګ، ٥- خپل منځي = خپلواکي - آزادي.

سین، د غاړو په درښت به

تل تر تله غرځنګي وي

یو ځاي به له ټولو

ټول له یوه به لوکي وي

له قبلو دې کړو وړو

به یوه کعبه مونده(۱) وي

له زرها اوړ اورکو به

د خړی یو رڼنایي وي

سرې ټول به سره سیال وي

په فطرت(۲) به یې ستروا کي وي

ستا خیری درست کائنات دی

ته لاکوز په خرخشوی(۳)

پولې پولې ده لا ځمکه

خپل ترمینځه په دښنوي(۴)

ژوند له تنه کړوني(۵) نیزدی

ته ځان ځانې به ترخوي

۱- مونده = راکسل ناوی- دغوبل دمینځ غوبۍ، ۲- فطرت = نیچر- دبنیا دم نر پرته نور ټول کائنات ۳- خرخشې = جګونه، ٤- دښنه = دښمني، ۵- کړونې په کړه هستیدونکي.

څمکه یو کور څکه نه شه
ته ترڼن د کورکوي

یو کوړمه[1] واړه آدم دی
تن په قام، په قبیلو یي

د یوې حجرې زیږنده
د حجرو په بیل کلوي

کړه بنا یو آدمتاله
وران کا پولې سرحدونه

د خپل تن حجري کا ټولې
دا خواره واره قامونه

ستامرام یو وروولي ده
نه ملکري ملتونه

یو بیرغ په څمکه جګ کا
کوز کا واړه بیرغونه

داوسلي د مرګ لاهو کا
سُر دامن کا تارونه

پدې څمکې - آدمځوني
بیا بر سیر کا جنتونه

۱- کوړمه = کورنۍ.

یو کتاب دی سرتوره (۱) کا

نور ونغاړه کتابونه

بیا آزاد په آدمزاد کا

پارچاو (۲) شوی نعمتونه

نزول چا پیړۍ سورالوزي

دده ویزاره راپریوځي

له دې چه قند نا تاربه

هم پاخه ښځتې وځي

چې دتړوند ځله یې مړه شي

چې یې ساه دلینګو وځي

راخوړه شي پرې دلوړو

اور په خوله ځوځې ماځوځي

د قرآن دعوه خو داده

چې مؤمن په هرچا برددی

دعوه کیږ دکتاب کوره

دهمه قامونولر دی

۱- سرتوره= دسرقانون- اساسي قانون- ښنستېږقانون، ۲- پارچاو= دېب - بند.

د زردارو په تـــړلـني
دي کټونکي په بايلـــني

د شتنه منو شـتـه مني ده
د نيستمنو له نږ بېښـــني

د ماړو کوښي[1] جوړېږي
د تش بانړو[2] له څـــرمني

د زردار مـاڼۍ ولاړې
د کارګر په تـــڼي پـــلني

د ړک لاس[3] سپينه جامه ده
د تش لاس و په ريمـــني[4]

بده ورځ د لـولنـګـرو[5]
دازل نه دي ليکـــني

د باطل تـولنـه پايـــي
د مذهب په سروينځني[6]

۱- کوښي = پيزار، ۲- تش بانړي = نيستمن، ۳- ړک لاس = چې لاس يې ړک وي
۴- ريمنه = خيرنه - خيچنه، ۵- لولنګر = بې ځمکي - چې ځمکه يا دوېتس نه لري، ۶- سروينځل = ملاتړ کول - پلوي کول.

وګړي ټول که آذري غواړي
ښښتن له تا نه خليلي غواړي
د فرعوني سپاره کوزولوله
واړه وختونه کليمي غواړي
په تشو تيکوکله کتې کيږي
د ننګ ډکرلاشه حلمي غواړي
وګړي ټول سرړقوي او پايي
حق د ميړه غوندي ځوندي غواړي
ښکيلاکي عمرد ښاروودي ګوري[۱]
ځوندی آدم به مخ کښي غواړي
دا باسين خونړي نيزاو[۲] چلي
د جاليوانو سرهنکي غواړي
په هسک او تل دحقيقت لټول
تل سربري ليوني غواړي
چې د ښښتن لاره د بکولې شي هم
ځوند داسي زين او هک سري غواړي

۱- وګورئ = خبردار ، ۲- نيزاو چلي = سيلاب او چپې .

○

دهِګ قامونو په خرخشوکې
واړه قامونه بې هيڅه دل شي
د ميکياولي د شهزاد کانو
په ژمنو خپلو کله عمل شي
خپل کند کونه به پرې ناتار کړي
کوم چې که نتولې زمري تہ تهل شي
غښتلې متې د ځان کلا ده
کمزوري متې د ځان اجل شي
که سر ببري هوديالي پاڅي
په ريزکو[1] به داهِګ بدل شي

○

چې د حق سره په لار دی
لکه حق هسې بې ښار دی
چې د حق د لارې بيل دی
په دنيا په آخر خوار دی
يو ويار لې د حق رنګ دی
بل هر رنګ آخر دو ويار[2] دی

ا-ريزکي = کوچني - وړوکي - ناشي، ۲- ويار = شرم - پيغور.

چې تیغه[1] کې حق ته و لاړ دی
د خدای هغه څوک په کار دی

د خپل «زړه» نا روزونکی
خپل ځانی په ځان ناتار دی

د مېړونو مټ که کوري
ګل ورین هم تن ، پچار دی

په تول چې د تول ژوند دی
حق ، او ښکلی هغه کار دی

چې د خېر د آدمزاد دی
نو په خدای هغه مختار[2] دی

چې ناسور په مخ د ځمکې
شیخ ملي وي دا د وترې

آدمزاد به دوه تپې وي
لرې برې نورې لرې

د پښتونو د لرمون به
زړینې لوړې او نهرې

۱- تیغه = برش - کږه وږه - نقش -
۲- مختار = روېدار - دروند.

شي ځورلي خلق به

بې دولتي[1]، يوه ځري[2]

در په درخاوري په سر به

پرکښي وي لولنګري

د هغولو شور دا –

خپلو بد وله اشري

عقوبت په غرغندو شي

چې دکيا[3] وي اورد سري

تالا تک د ادم ارو دی

په يو ورځې برابري

چې پري د روي کائنات ټول

ستا هم هغه لارمخبري[4]

PROPERTY OF
ACKU
7990

○

دا چې خان خانتوره[5] بولي

دا چې هرچېره شمله دی

نیسمنان په کمنه[6] نيسی

وايي سپک دی ارکجه دی

۱- بې دولت = چې دوله نه لري، ۲- يوه ځري = چې يوازې وي، ۳- دکيا = چې لوګی کوي،
٤- مخبري = په بر مخ، ٥- خانتوره = خان چې ترل پرانستل کوي چې د توري خان وي،
٦- کمنه = کم ذات - کم اصل - کم سيال

له ازل، وا يې بـريـال يو
نور په برخه شاګند[1] دي
دوی له مخ د خدای په رغ[2] دی
نور له پښو يې زيږنده دي!
کومه نوره يې د ازل ده
چې شتمن داسې پوره دي؟
د نېستمنو کوم ګناه دی
چې نېمګړي، نيم کوره دي؟
او په هـره يو ټـولنه
پړ، پرېوتي او روږ[3] دي!
که د اصل کړې پوښتنه
آدم زی ټول يو حجره دي
له يوې حجرې راغـلي
قام، قبيل، تپه تپه دي
لوړ ژور دي له زېښـاکه
شته په نيشو[4] آلـوده[5] دي
د بې وس د بې وسی نه
وسمنې را زرغـونه دي

١- شاګنده = چې شاي لګېدلې وي، ٢- رغ = جوړ، ٣- روږه = تباه.
٤- شته او نيش = شتمن او نېستمن، ٥- الوده = نښتي - اخته

له شته منو غلچکو بیا
مذهبونه بدرګه دي

د فرعون د کور د نشته
په پاڅون آخر موسی(ع) شي
د باطلو ښامارانو ټول
تار پتار یې له امسا شي

○

عقل لیت دی، د یوکي ده
پرې قدم قدم روښیږي
کلیمه هغه شهلیت[1] دی
چې ټول ژوند پرې جوړیږي

○

د آدم د شاه ځامنو
توري هر کله ژوندي دي
د وختونو په آسمان کې
په ځلا ستوري سپوږمۍ دي

○

د زړو پېړو کارونه   نه مېړونه به بیا کړي
شاه مېړه کړي هغه چارې   چې پېړې پس یې دنیا کړي

۱- شهلیت = شه + لیت = لوی لیت،

○

چې په ځان پلن[1] سوري نه شي
تول جهان په ځان راتنګ کړي
له کونړه چې دمه شي
هغه توري نېزې زنګ کړي
هود يالي نېزه باز کوره
چې په ماته نېزه جنګ کړي
له يوې بلې تېرې ته
د زړګي[2] زمري غوځنګ کړي
چې د مرګ په طلب نه شي
ژوند انه ورځني څنګ کړي
ننګ په حق با ندې کوونکي
لکه ځان با ندې چې ننګ کړي
رنګ له حقه ځني واخلي
بيا ورپاڅي جهان رنګ کړي

○

کليمان د ژوندون لاره | رب د ستر کو کې په ډک کړي
ځيرکان يې په ليتون کې | ترعمرونو سر غونډ ک کړي

۱- پلن سوري = په پسا ره پلن ، ۲- زړګي = پر ها ر ژلي .

○

دی پکار څه رنګ اړیکی
د آدم له بل آدمه ؟
دغه لویه کشاله ده
او ژوند لویه کړمه

○

آدم دغه قدر نه دی
انجړبنجړ[1] ژوندینکی
یو موندړی[2] زه یم او ده دی
د بدلون پدې ځانده[3] کې

○

که آدم بې پوهه نه ږی
څه پیرمخی[4] رغانه وي
په ناتارد مرګ صبابه
میراث مرې هدایره وي

○

د بدلون پدی ناتارکې   هم یو زه یم «دې خوندې» دی
که صورت دی یواړتیا ده   نود «زه یم» دی موندې دی

۱- انجړبنجړ = الوول ، ۲- موندړی = راکس ، ناوی ، ۳- ځانده = همتړ- فریم سکلیټ ، ٤- پیرمخی = پیرخوړونکی ، بدلیدونکی .

○

پیرخواره[1] یې له پښنو یو سي
چې موندی یې وي اوم‌ړی[2]
د کچبه «زه یم» آدم وي
خپلو نغوتو[3] نه باد وړی

○

د آدم له «زه یم» پرته
نور هر څه چې دي نورېږي
له هر زبن‌ړی[4] د هجري نه
لکه ځان هسې رازېږي

○

هم برحق هغه ژوندون دی
چې د «زه یم» په غبرګون دی
که وجود دی که ستولنه
کار د «زه یم» یې پاڅون دی

○

چې د «زه یم» په شرنګ نه دی — روزنګوی[5] د بدلون دی
د هجرو په کېچ کې اوسي — او د سترګو تش الون دی

۱- پیرخواره = پیوخورونکی، ۲- اومړی = اوم، ۳- نغوتې = جذبات - غوښتې.
٤- زبن‌ړی = هغه چې زیب ولکوي، ۵- روزنګوی = روزنه کوونکی - لویوونکی.

ټول فطرت يې خوري تاليږه[1]

آدم نهی جدا جدا وړي

د ځاني سود غم خوړونکی

له حق لاري پښي پښا، وړي

چې په نور وخپله ويش کړي

خپلې برخې نه سيوا وړي

چې مشال نور وته جک کړي

خپلې مخې ته رڼا وړي

ژوند او مرګ يې دواړه سبکلي

د ځورلو چې دعا وړي

چې له خپل ميوه آګاه وي

د بشر درنې په شا وړي

اوښتون[2] د ژوند جامه ده

چې شي لټ . په هغو واوړي

۱- تاليږه = په جمع - تاله .

۲- اوښتون = انقلاب .

دژوندون په لویه لارکې
مشالونه بلول دي
دتیرو په تور تیپونو
لښکرونه خپرول دي
کتابونه دې ردجېل
سوزول او بې دول دي
د آدم نه دې یاد کړي
د عمرونو هېرول دي
که مذهب یې هم سره وینځي
چې باطل دی نېښ کول دي[1]
که خوندي دي په کعبه کې
چې بتان دی لړول دي
په هر پل د پرمختیا کې
برابرا[2] شوي غورځول دي
چې ښکېل شوي په غورځنګ شي
ښکېلکونه یې غوځول دي

١- نېښ کول = ورکول- په نیش لګول.
٢- برابرا = په پلنو وزر.

د سندان تندي به چرې کرونجي شي
د درنده وپلکو نو جوړ که پرې ناتا روي

د مېړه نیستي یو څو ورځې نیستي وي
نه مېړونه شاعري نیسمن او خوار وي

د رند و عقیدو خلقو کې همیش له
څښتنان د غرېدلو به په دار وي

چې بازونه یې په لاس کې چتّې[1] کېږي
ځان به وپوښتي چې دا څرنګ بازدار وي

چې تورهٔ[2] د حقه ملانو[3] خپلوي څوک
یو قدم یې په چا په، بل په انکار وي

خپلې سترګې غړولې ورلره بویه
که رڼا یې لاړ لیدلو له پکار وي

د رباب خواره دې نشته آدم خانه!
ښایي خلق چې له میلسه[4] دې ویزار وي

۱- چتّي = ورکوټی مرغی

۲- توره = قانون - لاره - منه

۳- حق مل = دحق ملګری

٤- میلس = مجلس

تنګیالی نه اخلي لاس له خپله ننګه
ابا سین کله پښه نیسي له غورځنګه

چې ترڅو د ظالمانو نوغې شته دی
حملان را پسې نه شي څنګ له جنګه

پوهکړی د بې پوهو نه قلنګ خوري
او تول لاندې د کلیمو تر قلنګه

چې یې مټ د غلیمانو وي کسلی
نه ویرېږي یې له تشه د ننګه د ننګه

د مردي توره میدان کې لاسنه کېږي
خلاصه نه وي د کاټي[1] توره له زنګه

پچپل زړي کې زرغون شه او سمسور شه
څو دې نه ده لا کوټۍ[2] خاورینه رنګه

چې یې جس د تن په موږ کوپه پټ پرواوري
خود مغه نه وي کرښې د جهان تنګه

۱- کاټي = تیکی - چرټون

۲- کوټۍ = د داني کڅوړه

یو بری د یو جنګ غالي دي خوندي که
بیا په بل میدان برېښنا او تالندي که
چې د لوی څښتن د لاسوسره بنا یي
شاځلمیا! ځان په داسې کاربندي که
په حجرو په جماتونو کې تورتم دی
د ډیوې غوندې لنبه دې په تندي که
د مېړه د خوی آوازه له خلقو بېل وي
څوک به یې څنګه په ټولنه کې ګوندي که
چې د خپل عمل لاره[1] ستړې کړل
څوک به څنګ هغه وګړي راژوندي که
له غوجلې د څاروو به څنګه وځي
چې په مینه مینه څټ ته غوړوندي که
چې یې وېره د زورني له چا نه وي
هغې پاڅې بې وسان په ډاګ ګوندي که

۱- لاره = لور

خپلې غوښتې ته دغــاړې
له خپل تنه پلواښه[1] شــه
د څپانده اباسین خپــل
لکه غاړې په ساته شه
دکړیز سختې په ځــان کړه
پسته باز په الواته شــه
په خپل ځان قید ونه کــړه
زرغونه شه او بیا شته شه
پولې ړنګه، پانګی[2] کــړه
بیا په زغاښت لکه مېړه شه
د ښنستن دلارې مل شــه
له ښنستن ځنې لارغه[3] شــه
په رېبلوچې ورک نه شي
په لوښه[4] لکه واښــه شــه
دختیځ له الا الله -
لا الله د پرېــواته شه

١- پلواښه = مروري - پلکواښه، ٢- پانګی = میرړک - مرام
٣- لارغه = لرغونی - وړاندې، ٤- لوښه = خصلت - خوی

○

په ټولنو لیوګان ګډ دي
هر وګړی لوی اوکړ(1) دی

لولنګ ځکه په نیش دي
درناوی چې په دوستر دی

ټول په تومنه آدم زاد دي
څوک تاله، څوک تالانګی دی

چې درنه دله(2) یې مله(3) ده
د هغو سوی په سر دی

داکندی دی د بې ننګو
څوک یې موړ، څوک یې نهر دی

هر ټولنه پانګه واله
د ځان بدوله اشر دی

عقوبت به غرغنده شي
داچې نن ډګیا(4) سوسر(5) دی

١- اوکړ = اولاد، ٢- دله = ګوند، ٣- مله = ملګری، ٤- ډګیا = لوګی کوونکی، ٥- سوسر = د ډېرو سپیاکو او چې نری نری لوګی کوي.

چې ځانه ښکلې بدې مېنې
وابه نه خلې تورې څڼې
په ګڼو نوې پسرلي شي
چې څوک ونغړي سکروټې
خپله ګټه دې نن څه ده ؟
چې ستايي د نيکه ګټې
د يوه ماته، باتې سوې
د تورګټ سوې ډيوټ يې
نه نښتر او نه چنار شوې
څه د تورو خاورو خټ يې!
دا ميدان د تېرو تورو
ستا مصرې تورې دي سمتې
چونګ ايره يې پاتې شوې
وې انګار د درنې ستې
حق ننګ نو ته وريتېږې
د بې ننګ هرکاله بهتې
لات منات چې ګذارې څوک
شي پخپله يې خپې ګټې

خوږ، ځکه شوې، خیالي نه شوې
د «لا» شی ځنې شی نه شوې
د جنس ترغی نه نا میندہ
تل نڅه شوې کڼی نه شوې
تشه شخوله - خالي تیکی
ببل توره، توبری نه شوې
له حجرې تر سړې راغلې
لاپه «زه یم» سړی نه شوې
له مذهب چې ملستل دی
لدې مړینې ژوندی نه شوې
انځاره کې چې دی پروت دی
هغه ستر آدم زی نه شوې
مښکیری درته آسمان دی
ځکه باز، باتورزی نه شوې
هر آدم چې دی فرعون کړ
یې بلواک، ځانوکی نه شوې

۱- انځاره- انځور- زړی- نقش
۲- ځانوکی = ځانواکی

د ورکړو سالار پروت دی
خرسواره چې شاهسواران کړي
د کوشولارو کسو دري
ځلن ستوري د آسمان کړي
ګوګوشتان داو موخښو
سندان سري اتلان کړي
لوړ او کوز سره یوسیال کړي
اړوپیچ[1] واړه یو ځان کړي
چې سړي یې نه سړی کړل
راغوزار هغه بُتان کړي
د لالونو په ځلقولو
د مشکینو بازار وران کړي
چې جس من پکې قدر یې
راد بر هغه دوران کړي
داد نوم مسلمانان ټول
پر ریښتیا مسلمانان کړي

۱- اړوپیچ = خپلوکي په ضد ضدی - په غوټو پړنو.

په میروکې د پسرلي ګلونه راټوکېږي
سره ښوونیو د لالا یکي جوړه ده

ننګیالي دي چې د لوی ښښتن په تاړي
پوره ټکري د نړۍ ټوله بار[1] ده

ته تنزري يې، د نیاده د بازونو
ډېرې ځکه ژوندون دی ادار[2] ده

غزا وشوه که په نوم کلیمه کوې
زرغونه دي له ژوند کومه کلیمه ده

هوښيارۍ[3] په تېوروند دی، ښکاترښي
که نه يې نن هم پرته هغه د ګزه ده

دګزي[4] غشي دي هر وخت په سر دی
په دیدوان[5] باندې دي اره پره، وره ده

صبا را شکه د شولان ګهتوته متي
که دي نن کټلی قام لره اوګره ده

۱- باره = مسئولیت- ذمه‌واري- پره، ۲- اداره = ورانه- ګټې- لوټې،
۳- هوښیاري = ښکاري، ٤- دګزی غشي = دوره پرې ګوزار،
۵- دیدوان = شیش- څیرکونه.

لکه خلق هسې ټولنه
لکه کوږ هسې يې غار
لکه اوښ هسې يې سوری
لکه پښه هسې پيزار
لکه باز هسې يې ماری
هسې باز لکه ميشکار
لکه ږيره لاوڼ هسې
لکه سر هسې دستار
لکه توره هومره ګټه
ږشه هومره څومره کار
داوچت الوتو پانګې
دشهپرو په مقدار
د ږيوې ږنا تر کوره
نمر په ټول جهان اوڅار
د بې ننګه په ږنګ د ږ وي
ننګيالي نه لري سار
چې د لارې اوښکو نه وي
په هغو جوړېږي لار

لا يې ډېر وکړي ګاندي
يو منصور خېژي په دار
د بې متو وار څنډېږي
د مټ دارو وي بې وار
د زمـــــرو نه اخستلي
سوړلنډی(1) شي کله ښکار
د اَتيانوس باری وي
په ملخانو کړمـار(2)
کليمان نه شو ټول عمر
له خدايي چارو وزګار

مذهبونه دی پوچ شوي غربين(3) ونه
مذهبيان د خپلي ماتي بيرغونه
د هغو د "راتاندون"(4) طمع عبث ده
چي مذهب يې رواسته(5) کړيدی هډونه
په هغه سالو چي ځان له دوړېږي
دی عبث د انځورونو کـــــراوونه.

۱- سوړلنډی = ګيدړ، ۲- کړملر = يوغر دی، ۳- غربين = يوټوپک،
٤- راتاندون = بيارا غبرګيدل، ٥- رواسته = وراسته.

له مذهب يې چې تودې وينې کتکل شوې
مسلمان بايلل ملکونه سنګرونه

له مذهب څنې لوی شرک په جهان نشته
لګولي يې په نيش دي استونه

د مذهب دغونډلانو[1] تنستو کې
ګل ډيوکی[2] دي دعلم د پوهتونه

له مذهبه هک حلمي تول ريزکي شي
ريزکونه کله کېږي لوی کارونه

ټکی ټکی د کتاب نن هم هغه دی
خو مذهب تري نه وښکلي دی ساهونه

چې ترڅو دغه مذهب او د ملا دی
وي تالابه د تالا قامونو خونه

پوخ سنګر دی شاه مردي ده
توربازي دی تيغ بندي ده
له باطل د ځان ژغورنې
يوه لاره ملا بندي ده

۱- غونډل = غټ غمی
۲- ګل ډيوکی = د ګل ډيوې

له فطرته دي پرده ده
له فطرت دي سرزوري ده
کلیمه دي سرتوب دی
سرتوب دي سرهسکي ده
دبل غم هم دځان غم دی
دا پښتو، مسلماني ده

په ژوندی کلیمه بیا خلق ژوندي که
داله واړو وړستو شوي بیا لومړي که
دا چې خاوري يې له مخه نه چانړي
د سپوږمی په دود ځونړي يې پړقندي که
ورونه وروڼه سره غوښې په چاړه کړي
له ټولنیز ژوندونه وړکه ګوند ګوندي که
شاه میرونه له زړګونو ستورو تېر شول
بېړې راښکه خپل ملګري ګړندي که
د هغې بې ننګه خلقو مرګ روا دی
چې ګزران د بل په سوي کرپندي که
د پسرلي درنه وریځه شه په خوی کې
ځان وریښت، کله برېښنا او تالندي که

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاه ځلمي چې د آدم په ننګ اوچت شي
«شاه پلکونه» بیا زغمل په ډال تندي که

○

د هندو خلکو لاس تپول نه ده
د سترګو ړو کاګیره تلل نه ده
د ایلتیانو[1] کلي وړانول نه ده
د راسمانو یې سمول نه ده
که اونډي[2] جونډې د دوپړک[3] وي
د یکرنګانو غوښې کول زده
مذهب له ځایه راغورزول کړي
کتاب یې ځای ته برخېژول زده
چې رنګونګان هم کړاو لې کړي
لکه باز کله اوچت وهل زده
چې فرعونان یې موزي[4] کړان کړي
نو کلیمان یې تورنه نول زده
د آذرانو بتکورکي[5] تپول
د خلیلانو کعبه کول نه ده

۱- ایلتیان = پساتیان - وړانې پیدا کوونکې، ۲- اونډې جونډې = مزغړوني چې غوښې ړنې نه وي، ۳- دوپړک = دوړنګ- منافق، ٤- موزیګي = چې د هیڅ بنې نه وي تش کټ پرې ډک وي، ٥- بتکورکې = بتخانه.

دباتور په څوشهپرو خپلولو

مښکیرک او غلیواز نه باتورېږي

دیو بُت په لړېدلو بُت غلیمو!

سومنات ونه په کعبو کې نه بدلېږي

له کیکره د نښتر پیوند خوړو کی

نښتر هیڅکله نښتر نه پاتې کېږي

چې په پړو کودي وژلي مذهبونو

هغه مړه په مذهبونو نه ژوندېږي

چې د زهرو ډک لښتي پرې راسوا وي

دغه سوي چنارونه نه تاندېږي

د قرآن واړه ربتلی عقیدې نن

د مذهب په کتابونو کې ساهېږي

د تیرو سره ملستي بنا پیرکۍ نن

د رڼا په تکی مرګۍ ته ببرېږي

شاه ځلمي دی نوی ځمکه آسمان غواړي
د زوړ شوي په ځای نوی جهان غواړي

د خپل "زه یم" سرهنګي پې سلامت یه
مریئیتوب نه - ملګري د یزدان غواړي

ننګیالو کره غاړه ما ته اطاعت ته
په لټون که د هغه دي خوځان غواړي

په دنیا کې یو کار هم ناشونی نه دی
یومخیزي (۱) ځیګروره ځوانان غواړي

کشالې غوښتنې نورې د آدم دي
ژوندانه نوی تفسیر د قرآن غواړي

په لښکو د لیشتینکو کټې نه شي
د ژوند ستونځې میړني قهرمان غواړي

په یو ماره که کاوز شي، سود یې نه شي
چې ژوندي وي یا نوي ماري زمریان غواړي

۱- یومخیزي = چې مخ یې یوه وي - د یوې مفکورې.

عقل هغه وهندی باز دی په لاس
چې د پر اوچت اوچت ښکارونه کوي

ښکته له ځمکې نه تر نمر، ستورتلین[1]
کراولې کړي ، یرغلونه کوي

لوګین[2]، اوریزه[3] که یې لاره نیسي
له الوت کله پرهېزونه کوي

رهبر، کړاو دی ټول دعقل چې نن
بریښ دژوندی تومن غوټه کوي

د آدم کار دی کائنات پرانول
بر هغه قام، چې دا کارونه کوي

چې په فطرت یې ده لتی اړولې
د هسکو ستر کو معاشونه کوي

عقل بهیر کړغو ځنګې دشعور
ویر ویرانې ټول مذهبونه کوي

پیاده له عقل کوم وګړي چې دي
د بل موټانه دي سوالونه کوي

۱- ستورتلیز = آسمانلاره-کهکشان، ۲- لوګیز = دکانوریځ یا نیبولا،
۳- اوریزه = هغه نیبولا چې ستوري پکې په زرغونېدو وي.

حق نه په څنګ کې، فطرت په ترڅ کې
تشې ځاندې وي، زوري او به وي
عقل يې شل وي، هڅې يې کټه
په غتو کورې، ولې ړانده
نه پرې ودانه، که دوی ژوندي وي
او نه پرې ورانه که چرې نه وي
د ځوانمردانو دقط نه وځي
نه يې خواږه وي، نه يې تراخه وي
په "نن په "زه يم" دوارو نيستمن شي
ځوراک د څساک يې ځواږه او څښنه وي
په زاړه شخوند کړې، نوی تړې نه شي
نوی بريدونه خو د ميړه وي
چې يې ړاغوند کړې وار کړلې
ديو ګنجکی دا زړښت نه وي

دلسوکینو دلرمون ته

اورین ستوري راغونځيږي

ستور تلیزي سر وهي لا

کائنات لا پراخیږي

که یو ستوري ورژیږي

نوې سل راوټوکیږي

دڅوندون زرغونېدو له

نوې ځمکې سادیږي

چرته څوند دې په بخښنچه

چرته کچ، چرته ځوانیږي

د زرها ستورو میروکي

دڅوندون غږې غږیږي

یوه ستا دا ځمکه نه ده

چې ساه دار پکې هستیږي

شڅرې ځمکې سبکته بورته

ستور تلیزو کې څرخیږي

هغه ځمکه ستا دوتر دی

چې دې لاس وروسیږي

عقوبت به له دې ځمکې
درته کړي په سر کېږي

د مېږونو ستوږ بېږه دي
له سپوږمو ستوره تاوېږي

دیونوي کوډ لتون کې
د آسمان لارې چاڼېږي

عقوبت دا ځمکنی به
ستورګ زو ته ورسېږي

د ژوندون څومره رازونه
به په ډاګه وغوړېږي

قیامتي[1] پاینده هغه اوښتون شي
لاالا سره چې کله یې برغون شي

د عبرت مرې یې کړځي په ملکونو
کوم فرعون چې له کلیم په ستور پرېښون شي

د اولس وینې ړه بهېبونکي هله ورک شي
دربړیا[2] اولس چې کله په پاڅون شي

داو یاړلي ځلي هسې ولاړ نه دي
د مړدي کارونه ډېر په شواخون شي

چې په سین داو راو وینو شي وړیوړي
قافله یو قدم مخکې دڅړوندون شي

که هر څومره سنګرونه له ځان تاو کړي
عقوبت د ځمکې تبی هرڅاروڼ شي

چنیشنې[3] عقیدې چې غاړه باسي
د هغو خلقو تولنه مړیستون[4] شي

۱- قیامتي پاینده = تل پائیدونکی، ۲- دربړیا = خطر- نتلی- ځپلی،
۳- چنیشنې = چې چناسکې پکې شوی وي، ٤- مړیستون = هدیره.

د دوړان په زلزلو غروڼه رارغړي
په شکلني ډيروکي څه له وياړېږي

تلناوونه يې رواسته، موږ ی خوړلي
چاڼ کېږدي کي به تر څو پورې اوسېږي

د پړسنبتر په چورلندو ځمکي له تللي
ګڅه ډيلي! په خپل خيږ څه غلطېږي

د سورسين چپې دمه وښکه له يادو
اې فرعونه! چې کليمؑ پسې پاڅېږي

د ملخ ځانګ سړۍ دي ملا شوله دوه غبرګي
ته لا ځي داَتي بارته لاندې کېږي

لا اِلٰه بت کور کو ته ښکر پوکل دی
که مؤمن يې تر وروستي بُت به جنګېږي

کلیمه یې چې په زړه باندې سنګر شي
هغه قام هغه وکړي او سپین غر شي
کلیمه د سړي برش د شین زمري کړي
لړو[1] بروړته د ګډو خپور لښکر شي
کلیمه لکه بوټه چې د اکسیر وي
مس ځوانان چې تري نه وځي نوسره زر شي
ننګیالي په جهان پتې راتلي نه شي
دوی د هري سرخیړي[2] وتلي سر شي
د هر کور انغري تود، تیاره شي وړکه
میړني ځلمي په هر لوري چې وړ شي
له تونګه[3] د عیسلي چې نمړي وخوري
که د ختو کوشتان وي په وزر شي
د مذهب د مدرسې نه هیله نشته
چې یوځلی هم د بدرلپچور شي

۱- لړه کوز
۲- سرخیړي= د جنګ غالی سرپړه
۳- تونګ= شکور

دغلیم د برید او چیغی[1] حاجت نشته
لاس تر کریو وچې پخپله سنګروال شي
دکور، قام بدخوړمنځی[2] په ځان ناتاردی
په تیغه که با تورهان وي تش پیڅال[3] شي
تا نک دکتی، د یرغل یې دلاس وځي
چې دچار اتلونکی توري نه اتال[4] شي
ځلمي وار په خپل اصل دي لالونه
دروزلو چې څوک نه وي کوتې لال شي
جماتونه، مدرسې او چینې د پرشول
خوله چاهغه بانګونه د بلال ؓ شي

چې دخاورو له کالبوته
اوده "زه یم" برسېرن شي
په اجل باندې جال راشي
بنیادم ولاړشي تلن شي

۱- چغه = اپه، ۲- بدخوړمنځی = بې اتفاقي - اروپیچ ۳- پیڅال = د باتورغل - غرباز، ٤- اتال = په طمع - پراسره - معطل - ایسار.

○

دژوندون دغورځنګونولوی میدان دی
چاته پوله نه سپوږمۍ اونه آسمان دی

دفطرت غیرت پرانستی ده هرچاته
بود دهرچا هم په قدر دخپل توان دی

دا په تاده جوړوې کاڼی که توره
خپو رچاپېره دجنګړو واړه سامان دی

نیمګړتیا کړمې تولې اړ په مټ دي
مټ کول د بنیاد مو پوره په ځان دی

چې یې زده دسورکو وینو کښېدی دي
دهوهی دڅه کمی پدې جهان دی

د باتورلمثی دنیا ده بېله بېله
یو د ځورې، بل دلوړې وړیا[1] شان دی

چې سرمزی دنوبنت[2] یې په لاس درکړ
دلوی برید په ننداره دی اوس یزدان دی

۱- وړیا شان- وړیا انوونکی، ۲- نوبنت- پیلات- ابتکار

چې د "زه یم" ټول رنګونه

یکمانه شي یکرنګ شي

لکه غوندې چې چړې شي

اباسین شي په غورځنګ شي

○

سل بخونه یې چې یو مخ شي

"زه یم" هله خان دوران شي

کائنات کړي د پښو لاندې

سلاکاره د یزدان شي

○

چې یې "زه یم" په تنه کې

لکه بُت سلګون سرې وي

آدم زی شي سل لاریزې

له یو دره سل درې وي

○

د توریال زړې راخیژي په سوسر کې
د هوډې هڅې و باسي لارې غر کې
توربر سینو یې پخپله غماز کړشي
میړه کله پټیدی شي په لښکر کې
"ستوروونا"[1] کړښې د ځمکې کړلې ماته
ښخوي بیرغ د ستوروخیل دوتر کې
مرجونا د نهنګانو له کاله نه
ملغلرې راپنه کړیدی څادر کې
زړې خویه په یوماری ورپېوځي
بله ماره یې نیولې وي نظر کې
مړدکي، دارو، بتک او اوربشینه
دغه توکې د میړونو وي سنګر کې
هر ونه خپله خپله میوه نیسي
چا مونډلې دي کروسکې په کیکر کې

۱- ستوروونا = (په وزن د مرجونا) د ستورو ښکاري

زر دار هغه کورکښنان دي
چې ژروندي بنیادمان خوري

سړیخور په پټه يې نه خوري
سنه برسېر يې په میدان خوري

د بې پرسه کلو خلک
څه مُلا، څه دوتریان خوري

یووَړی يې په شا پروتوي
بل شني لښتي بارګیران خوري

د باطلو رواجو له ده —
په برمت يې بې کسان خوري

روایات راپاخېدلي
په حملو حملو قرآن خوري

د آدم په بدې ورځې
کلیمان وارو خپل ځان خوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي په منډه د هوډيالو ځي
لار يې خود کړې کړې وي

چي په څرخ باندې سورې شي
د هغو تورو لاشې وي

چي له اوره ځني و نه ځي
نو هغه پښې اومې وي

له چپو چې انګوچه شي
پولادي هغه سينې وي

چي جنګړې يې ژوندانه وي
د برم د کې يې شملې وي

چي دمت مجال يې نه وي
د هغو ناندرې ګيلې وي

د باتورو هغې ګور
څه که يو موټي بنې وي

چي وهي د تنګسې تورې
په هغو کله تنګسې وي

چي ژړيانې يې تاو نه شي
نو هغه لېندې پرکې وي

چي وهي د تنکسي تـوري
په هغو کاله تنکسي وي

سپوږمۍ، ستوري، ستورتلیږي
د میړونو بر آمـــتي وي

د سر هنګو غورځنګونه
د تاریخ زر زریـنـي وي

د اخلاص د شاهسوارانـــو
منزل لوی، لنړي توښي وي

چي منګل یې دزمرو وي
د هغو ماري ســنګي وي

په راسمو باندې غـرونه
د مالوچو پاغوندې وي

پرناورې سنګر بایلي
ویښې سترګې پلیتې وي

دونګ تښتي کُن پرې نه
چي د بدرنګیـسي وي

د میړونو لوی لاســونه
خپله توري او بلـــې وي

د ګیدړو په نصیب کې
دزمرو پاتې درنګې وي

Reserved -1-

چې یې پښې وي غزولې

د هغو ډاکې سپېرې وي

چې له ژونده ماتې وخوري

زور یې تول په موسلې وي

د مړشواکو مسئلو کې

هم د مړو مړینې کیسې وي

کوښې هم ځان سره کوږ کړي

چې یې خپلې پښې کږې وي

دیو ړوغ د سیالۍ نه وي

د ړندو که پړکنې وي

قام دلې دلې تورو توربریښ کړې
دغه کمال د اولسواکۍ(۱) دی
هر دلیت خپلې دلې ته سنه وایي
دغه دستور د دله بازۍ دی
پلویان راوړي، ناحق به حق کړي
"قامي(۲) جرګه" کې سوال د لیږه دی
چې "جرګه غړي(۳)" ټول شته منان وي
واړه هیواد دی وندی ونږی دی
کاواکه درومې واکمنې دلې
څوک یې د مخې د کاواکۍ دی
د "سلاغونډه(٤)" سپیڅلې لار ده
ولې هله چې د حق په تار ده

۱- اولسواکي = دیموکراسي.

۲- قامي جرګه = پارلمان.

۳- جرګه غړي = ممبران.

٤- سلاغونډه = د شورا غونډه.

○

ولي هغه چې د حق په سر يې ننګ دی
واړه شروند يې د کتاب په رنګ کې رنګ دی
چيلي ناوښکي په سمڅو، په لغمونو
ببل توره د باطل سره په جنګ دی
د جهان په "دنګ قامتو" سراوښکلي
سالاري يې په نړۍ پوري قلنګ دی
هم د علم په دنيا يې بيرغ جګ دی
هم چاپيره يې د سينه سرېتوب ډنګ دی
هم يې کټه، هم يې مخ ملازی ورکړه
خپل پردي يې په نماځنه باندی زنګ دی
د زيارت خور دوته ناسته بې کتابه!
ستا کور لاري ولايت د پلي لنګ دی

○

منکران په دليلونو منکران دی
او مُلا د بې دليل مذهب امام دی
روښانان خياله نه کافر دي، نه مومنکي
د تسپو سره ګرځوان يې له ناکام دی

هغه څرنګ به د بل کاسه کړي د که

چې يې خم پخپله وچ او نسکور جام دی

پوهګړي توري تره هېږي، څې په دده

چې ملا ور شکاره کړي کوم اسلام دی

لیشتکی له لیشتکی مفکوري زېږي

خان وګوره په جهان دې څومره سام دی

مذهبونه په کړي د نیمسانو

دشته منو د خوندي[1] کتو سمام[2] دی

خدای څروندی مال یې میرات دی

څه بې کچه ناروا دي

دي دېولو چې د خدای دي

نه زما دي او نه ستا دي

دا دلاله د دوران سر دی

دوتريان چې په کړ بادي

د هغو لپچې تاوېږي

له پيروونه چې په غلا دي

له زما، له زمايي نه

پساتونه په دنيا دي

۱- خوندی = په امن- Safe ، ۲- سمام = بند بنا

چې لسین تر ې لاس نیوکړي
شاه مېړونه د الله دي
امانت د اولیا دی
چې له تا ځنې سوا دی

چې د حق او د باطل ډغره راشي
د بې لارې پلار نیکه په لاره مه شي
چې توره[1] یې د بتانو لړلې وي
خدای دې وکوماري ته هغه مېړه شي
چې یې غل غدو له ویرې بلوسه کړي
په مورچلو د قام ویښ هغه لیمه شي
چې مرڅ واکي ولسونه پرې زغېږي
که یې سل ځله توکې، هغه تارخه شي
څه زړغی زړغی کوي چاقهرمان ته
که ملا وتړي، هغه توریال به ته شي
غرونه غرونه واورې هله به شي ویلې
چې د نمرښان پرې سوړ په ایشېدو شي
چې یوه پلار ګڼي ومانځي اولس ټول
ته به هم د اولسیاسو په وله[2] شي

۱- توره = دستور، قانون ، ۲- په وله = په ډوډی - په بنه ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې راشپېل دې په راشه د آسمان ښخ کړ
بیا به هله د سرې په نوم باله شي

چې د کړاو تندې خولې خولې شول
د قام جوش بیا پلوشینې شولې
د سربښندنې کرامت وکوره
د ازغو غېږې گلورینې شولې
د پلار خپرې دې کائنات دې واره
کاش چې دې تورې بیا پلرینې شولې
باتورزي خپله به راوزیږي
که دېروکې دې ماښمینې[1] شولې
غراو راغه یې شیخ ملي ونیول
چې د زمري ستوکې تندرینې شولې
د تورانې لېونۍ کړیکې سره
څانگې غړانگې سندرینې شولې
چې بیا په رحل دې کتاب وخاته
ذرې بې ارزه دې نمرینې شولې

۱- ماښ = یوغر

کلیمي لره شړوندي ژړونه پکار دي

اوره لوټي په پنډه کله پیدا کیږي

په خوږ لن کي له بحر کو تو غړیدونکو

تر آسمان شړ به کوونکي او رتاند پـرزي

چي ټپي نو دتنې وچ، حیلي تروستي شي

په کڼوو ږو شبونه راتو کیږي

د مذهب په کڼ خوړ لو لختو لهړو

د سړ سوري دقامونونه جوړیږيږي

هک ځلمي بویه بیرغ د محمد له

دا په خوار ولیشتکونه پورته کیږي

مړه یوکي مذهبونه

لاړي نه شي رهنمولي

د بوزړه انقلابونه

آذر نه شي راوستلي

دشړوندون او بزدي کیسو له   کائناتـ به چاپول وي

له موجود ځني پښما به   ترلوکیږي پورې تلل وي

○

چې په هغو شرعو ننګ کړي

چې پرې ي کسرې وي وختونو

ګویا ځان له تو زیز[1] کړي

د کوروزو، کفنونو

○

د باطل سره په جنګ کې

نه نیم سول شته، نه سرو شته

د خلیل مټ دې تود اوسه

د آذر چې بت کره شته

○

د هند و عقیدو سبا رکې

انقلاب را برسیرن شي

د زړو خدایا نو مخ چې

ولسات ته کر غیړن شي

○

بتان شي د ځمکې تبې

بتګورونه رانسکور شي

چې د زړونو په ورشوکې

حق زرغونه شي، سمسور شي

○

---

(1) توزیز = بندوبس

○

خلیلان چې له تولـــنې
د خدایانو وړکول کـــړي
نولومړي د دې خدایانو
خدایي وړپوچ کول کـــړي

○

کلیمان دفـــرعـونـانو
پاچایي هله غـــوزار کـړي
چې بې لاره ولسات تول
د دلیل په زور په لار کړي

○

دکلیم د درنې پـــرګـــې[1]
خلقې وي وار زبـــرګې
هم یې کټـــه، هم بخښـــنه
هم یې مټ وي هم یې سترګې

○

چې د وخت اړي کـــړي کې
پخای ټینګ لکه د غـــر و
د خپل پوخ «زه یم» په مرسته
د همه پرګنو ســـر و

○

١- پرګې = پرګنې .

اوسې تش د عقل اند يښنو سره
ځې په تياره لار او اورګو سره

عقل که سقراط دی، بريالی نه شو
ګړيوی په لاس د پرشو کشالو سره

ستونځو د ژوندون له برمه پرې يستل
دل يې چې سپوږمۍ ستوري کړل پښو سره

لا تر اوسه لرې له خپل ډګه يې
لارې کله مارکس، کله روسو سره

کله په يوې کله په بله ځي
دروي دې نيلي د برېوکو سره

وينې اوښکې وچې شي لنبې کښيني
عقل چې بلد شي الله هو سره

راشه د کعبې درشله ونيسه
مل شه ای ځير که کليم زو سره

○

آدم زی له مریٔیتوب ځني آزاد کا
د "ماکان لبشر"[1] سبق ور یاد کا
چې د بل د خولو وزم تې راختږي
د هغو ما ټوکړ ټوکړ چور بنیاد کا
د آذر د بُت خانې لره ولو ورستو
شړې ور او ور ځه کور د خدای آباد کا
چې صبا په غر قبدوشي کلیمه واپې
د دوران فرعونه انو د خدای یاد کا
په لوخړو کلی پټ، په وینو ړوب دی
د کوچینی فکر سالار دې څه فساد کا
د مړي په ځای ځښتن چې زور تر نیسي
د عمر انصاف به غل عقوبت ساد کا

○

له کوپرانه د فطرت یې چې لاس وښکه
هغه قام به زر په غاړه کند کچلول کا
لا الا چې یې تور شي د تهولني
هغې دب به یرغلونه د منګول کا

---

[1] (ما کان لبشر ان یؤتیه الله الکتاب ... ثم یقول للناس کونوا عباداً لی ...)

حق باطل تورې تور برېښ دي تل راغلي
حق به نه وي چې باطل سره نيم سول کا
د پرقامونو نه دي غوندې او بو ورې
په سين غاړه له بار کېږخوشي پر زول کا
رسيدلي په خپل «زه يم» شاه ميرونه
باچاهي زرغون د خاورو له کنډول کا
دا کاني يوازې تېر و خلقو نه کړې
خلق اوس هم په ژوندون لونه ښخول کا
د دې کلي خلق ټول سر پخواره دي
په پر دو فصلونو بلو سي خپل ته شپول کا

○

چې ځانګړي سود پسې پې شي وګړي
په ټولنه کې سور او ور په غرغنډه وشي
د شته منو شته مني چې خمار وکړي
انقلاب د نيسمنا په را تلو شي
چې بې وس دې دوسدار ود سيالۍ شي
د زرداره تپې دا کله پيرزه وشي
دوتريان د لولنګو غمونه نه خوري
له ليوه کله زرږ سوي د شپنکو شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

زر داري د پردو وينو لوى اغيرړى
اغيرلي عقوبت په چاودېدو شي
الا مي داو بنستون د قلِ العَفو ؟
دوترونه چي ورو ورو په كمېدو شي
هغه كار چي كليمانو ته اتهال دى
هغه كله له ماركس اوله روسو شي

له د ستور د باتورانو چي بې پرک دي
خود په جاله کې پيدا يې مسنگيرک دي
چي يې ژوند د خدائ لاري په لا روي
هغى سيال دى، هم برخېن، هم په خپلک دي
د ميړونو لار د آکي آسماني لاره
مزغړو ته لاري تل د دوپړک دي
له ساده ايمانه ځار يي فلسفي شه
څښتنان چي دلروکي د بتک دي
شپنکي كوره غرضونو شه ځان كرل
په برمت ارم په غوښود كندک دي
د ننګيال واړه كارونه هلي ځلي
د ښمنو، بې اسره و په كومک دي

تور⁽¹⁾ خنکلي پرې برې راولي نه شي
چې د بدر، د حنين توري ترملا دي

الا چې غوندې دانه راوړي يو ځای له
شاه ځلمي له شاه ځلموکه شاه په شا دي

ننګيالي د سر زړوکي د تور سرو
ننګيالي ځکې شملي د اوليا دي

فرعونان يې چې په مکر کوټ ښکار کړي
نر کول يې بيا کارونه د موسیٰ دي

يو کتاب و چې امت پرې ټول راټول وو
يو کتاب دی، او لړوه⁽²⁾ دوه اويا دي

هر ډليت⁽³⁾ د خپلې ډلې د وزړی⁽⁴⁾ وايي
او آي خلق حريان، چرته رښتيا دي!

۱- تورخنکلي = چې توره خنکل لري د باطل ځواکونه.

۲- لړوه = ګوندونه - ډلې.

۳- ډليت = د ډلې غړی.

۴- ډوزی = ثنا - صفت.

د ژاږې[1] تنګسې کرښې کې
ژوندانه کله ځائېږي

ژوند غزېږي، اوچتېږي
ژاږه خوړي او سمسورېږي

د ژاږې وجود د خېر دی
چې پرې "زه یم" شېرازېږي

د وجود دنیا تاغېر خوري
"زه یم" کله تاغېرېږي

د خښتن په لیکه "زه یم"
خپل قامت وته رسېږي

د ژاږې ځانده شي رنګه
"زه یم" هر کله پائېږي

ولې د خدای ماتې خوړلې نه شي
څوک یې ترلې پرانستلې نه شي

توره به ستا د موزیکې توره وي
د میړه توره پخېدلې نه شي

۱- ژاږه = (لکه واوږاږه) ماده - چې ځینې ول کوي - Matter

دکیدړ برخې دی هرچا وخوړی
دزمري برخې څوک خوړلی نه شي
که بُت خانه د پلار نیکه ده نوهم
خلیلان غلي کېناستلی نه شي
چې یې بیرغ دالاهو رپیږي
څوک په سنګرېې ورختلی نه شي
زمانه هرڅوم روکه مخکې ولاړه
له کلیمانو مخکې تلی نه شي
دغیرقامونودکټ پښې تر ناسته
تا عزت داره څوک کښلی نه شي

دخیکو[1] نو خاوندان چې ارو ویچ شي
رسوي به څوک جاله وایه ځکو درته
ځاني سود چې مدعا شي دوکړو
بیا څوک اروي بلرونه پردې ورته
په زنارکې تسپې وپیلې خلقو
یو مخیزې مسلمان چې لاړشي چرته!
دخلیل نوم دثواب دپاره اخلي
ژوندانه دې بتول ناري وهی آذر ته

---

۱. خیګ ء شناز

خدای دې توان د مېړنه یات دشا ځلمو کړي
چې په نن ورکېږي دي لوی غمر ته
دکلیم د پرې خلق هم هغه دی
نیمګړتیا وي چې د خدای رسوي سر ته

بیا پېښور د محمد (ص) په وینو جب دی
د طائف خلقو دی تیږې بیا وروولې
دا جنډې د کلیمې چې چرته رپي
دا د بدر له میدان راغلي ستهسولي
د کعبې په توره کته لوظ کوونکو
د سرونو په بازو غازې خلاصولي
صدقه د وینو سرو د پښتیالو ده
چې نن قام د خپلواکۍ خبرې کولي
د ممسور فصل رشه پیمانه کېږي
د تش تورکی پیماني کله چاکولي
سمندرې خیری غوځ کا خپلې غیږکې
که او به د الګړه وړځي ختولي[1]
ساقي خُم ته د شا کاسه سره ناست دی
خوکه ستړکې لېونو بیا وغړولي

۱- ختولي: چې د ختو لهو ړکې وي.

په څه مه شه د توریال د مړدي توره
د منکرو لا ولاړ دي سنګرونه
د شړوندي مفکورې[1] خپله د ومره ځواک[2] وي
بې لښکرو کړي را لاندې هېوادونه
انقلاب د کلیمې راغلی نه دی
چې راځي بوربوړکي انقلابونه
یو بیرغ د محمد[ص] به تل رپاند وي
نور دښیلمې[3] دي باد وړي بیرغونه
هم پوهنګ د کلیمانو پوخ تلن دی
را ژېړي نور او مه او په رنګونه
سرچینه یې چې شي وچه، ډنډاوي شي
په غړمبا روان اکاو[4] اکاو سیندونه
د تاریخ په اوږدې پلنې هدیره کې
بې له شناختې[5] دي پراته ډېر اولسونه

۱- مفکوره = نظریه- فلسفه، ۲- ځواک = زور- قدرت،
۳- دشیلمی = ټول- سراسر، ٤- اکاو = بودم- ډک،
۵- شناختې = خازې

د هغو قامونو بڼه[1] د بـڼې شي
چې لیندۍ یې د ځلمو شهوتي ټرکې شي
چې یې ګډې مفکورې او هلې نه وي
د هغو د خپلواکۍ کوزې جنګړې شي
راسمنې د مشرانو چې یې نه وي
بې درنې یکړې پلرینې یې ښنې[2] ښنې شي
لاشه تورې بنیادم تشې کاټې شي
چې په برخه یې ژونده عقیدې شي
د شادو غوندې پیښې کړې د قامونو
چې یې جس د نوښتون بسمې شي
څه په څه دي له خاورینې ډیوې ګرځه
له ډیوې نه عقوبت بلې ډیوې شي

کُچ شومّلې[3] سره بیل بیل کـړي
زمانه د شړوند شاړیل کـــــړي
د میږ لاړه یـــــــوه وي
چې څه کاندي هغه تـــل کــړي

۱- بڼه = رنګ، ۲- ښنې ښنې = ریښې ریښې، ۳- شومله = تروې- شلومبې.

چې په لار د شهزاده[1] شي

هغه دوه ژبي ساتل کړي

په فرعون کاندي نسکوره

چې دستور د کليم خپل کړي

دره يونيم په نيزه وړي

که آسونه ډېر تېخل کړي

د ښې ورځې په تکل کې

خلق توري هم ګالل کړي

د کالا کوترو ته ګوره

چې په نمر پسې غپل کړي

دباتورانو نوغي[2] دې خور کړ

درته دي پاتي تش پيخالونه

دلبه[3] مرداره څنډو لاس کې

تش تېوسان پرې کوي سود[4] ونه

د چتو ښکاري دو ګرزې نه کړي

هوښايي ګرځي نيسي بازونه

۱- شهزاده = [illegible]کیاولی د کتاب نوم ، ۲- نوغی = اصل - نوغی خوړول - بېخ وړکول ، ۳- دلبه = غوښنه - طمع ، ٤- سود = مینه

چې پرې اړې وي د باتوړانو
نه ښکاري هغه ډنګ ښـــتونه
له خدای اګاه شول او نه له ځانه
طالبان وايي کوم کتابونه؟
غرابين زنګ شه، او توري پڅې
پاتې مُلا دي، يا يې بانګونه

○

وګړي کوره په غوړنو وپړنو
نمرې له يو بل ړاشوکول کړي
کارونه وار ه دلاس سـبري دي
څوک شي سکوندلي او څوک سکوندلکړي
دشته منانو د ينګان راپيـڼه دي
دنېسمنانو وندې ويشـل کړي
يو پنجور هم خپل نوغې نه خوري
آدم لګيا دي آدم خوړل کړي
څوک په خمڅو[1] پسې ړانده شول
څوک په اوږمکو[2] شوندوهل[3] کړي

۱- خمڅي = دنرو جوارو دودۍ - خوار خواړه، ۲- اوږمکۍ = غوړه زېړه خوراکه - شاهي خواړه، ۳- شوندوهل = لکه څاروي چې په ګياه کې تشه خوله ووهي، ولې خوړي يې نه.

د قبر ځای د لوحې نښته

ځمکه وال ځمکې ته انتقال کړي

د وړیتو غوښو د دوزې خېژې
خالق آخر به منځ ته کېدل کړي

○

د ځمکې مخ چې په بلوا ړي
دا انقلاب دی، هم دا پکار دی
چې سپوږمۍ او پلې سره یو سیال کړي
هغه ریښتینې کاروان سالار دی
وار ته دې شرله زرغې زرغې کړي
تن را اوچت شه هم تن دې وار دی
میړه د عقل، غوښې د ښکار خوري
د عقله پلې پخپله ښکار دی
هر سړی ځانته ترخه تو بزي
یو څو ماړه دی، نور ولس خوار دی
کلیمه وایي په شرنګ یې نه دی
یو سر او بل سر عالم بې لار دی
د ننه په تن کې زړې زرغون کا
بهر بیا ګوره څه رنګ بهار دی

ژوندانه کله بیلتون کله کډونه دی

کله مل شه د ټولنې کله بېل

که دې زور د زمانې بدلولو نه وي

د دوران کوڅړې خوره او شه بدل

درناوی او سپکاوی په جسوار دی

ستا په لاس ده که کښې اوسې که نسل

نشته توره کوری لار د کتنې نه ده

توریالیه! چې ځونه شولی حق مسل

ساد، هغه چې په خولو یې د تندې خورې

تیار کړی د همه ولسیا غسل

دیکرنکو کوکل پاک وي تل له ویرې

درغلان او دورنګان وي په زلزل

ته ویله وې چې کوچې ماهیان بارکې

اوس وهي به یې دایلبند شمال او ربل

حقتولنې ځنې پرته هر نظام کې

بنیادم له خپله ځایه راغورځیږي

د ککوړي د سرې ټوکرې د پاره

آدم زوېي بل آدم وته ټيټيږي

يو شته من دى چې ټولنه کې ټولواکى دى

نيسمنان خوېه جغ شوى تل اوسيږي

د ناچارو کته باندې کتوى باندې

د چار منو کتوى به نى اکتې پخيږي

د بې وسو دخولو په ترمو خاشکو

د وسدارو ماڼى رنګ، خمې ډکيږي

د رناوي چې په موړې[1] يا په دوترو ي

لولنګو به په کنجکله خود ارزيږي

بې اسرې آسمان ته غږيدې غږيدې اړي

په ظالم چې به لا کله نسکوريږي

په زوخړه به يې غرونه شي ټول ويلي

په لړمون دځمکې داسې اورختيږي

○

بې ټولنې ژوندون څه دى؟ شنه پسرلى دى

بې ټولنې بنيادم څه دى؟ نه شى دى

ټولنيزه ژوند سمسور د سرې جس کا

د ټولنې مدعا واړه سرې دى

۱- موړې = پانګه،

په ټوله ریزکی لوی قهرمان شي

بې ټولنې قهرمان هم لیشتکی دی

چې ټولنه دې آدام په کلیمه وي

هله وایه چې خپلواک د آدم زی دی.

د ټولنې سره مل، د ځان څارن شه

چې ستا «زه یم» د ښوندون ځانګړی شي دی

چې ټولنه یې باره[1] د ارتیا[2] نا خلي

هر بنجه خپل چاروکی هندو کی دی

کلیمه وار نړۍ یوه کورمه کړي

دیوې کورمې خوتل یوانغری دی

دا زغوله ویخه ستر ګې را ټوکیږي

د پسرلو لاره د غنو په چا په وي

د نمرود د خرخشو به ځوی پیرېږي

سرې لنبې د خلیلانو خوراکه وي

سامري د زړونو پټ غلونه را نیسي

د مرغو پیټ پرک هم په تېټچه وي

شرق نا تاریې د وختونو نیمه خواکړي

انقلاب چې یې په نیمه کلیمه وي

۱- باره = پیښتی، ۲- ارتیا = ضرورت - نیګرتیا - کړمه.

ارکجه چې نظامونه د نړۍ دي

ولسونه خو ځه خود يې ارکجه وي

○

د شنډې تخم کرونکي عقوبت وي برخه شنډه

خېږ يې څه کړي چې نه مومي ځوک يې وېږي له درست ونډه

○

چې د غمال او ژروندانه دواړه زکات شي

سرلوړي به دې هله په ولسات شي

چې نیستي د بېسمنانو نه غوښېږي

او ور دې پوړې په داسې خیر خیرات شي

ولسونه په مېړونو ژوندي اوسي

چې مېړونه په نیش لګي، خود میرات شي

شریعت چې په اندوول[1] د خپل وخت نه وي

عقیدې واړه ذکتې لات منات شي

د ژوندون پانې په خپلې سکې[2] کېږي

هغه ورک دی چې پېړۍ یې په میرات[3] شي

چې یې منډه نه له دین نه له ساد ینه

د ژوندون خوابزه په داسې ولس قسات شي

۱- اندوول = توله، ۲- سکه = سرمایه - راس المال، ۳- میرات = Grace - لږه وربخښنه.

دهغې اوښې ملامـا ته عقوبت شي
چې يې بار له خپله توانه ځنې زيات شي

هر غورځنګ[1] ته دو رنګان ورښو ځي
ځان دي پوهه په دي تګي هرسالار کړي
تا بيا کړانه د بهر د غليم نه ده
کور غليمې په اتبار اتبار ګونزار کړي
د دورنګو[2] وي نظر په خپلو ګټـو
کله غاړه کي تسپې کله زنار کړي
چې د ننګ خبره راشي کور غاري شي
تش ميدان کې به د هوزو تود بازار کړي
تا ته لاپې دياري وهي سوګند خوري
شا په شادي له دښمن سره روزګار کړي
دوه مخيزه شروند په نه شروندونو ليکه[3] دی
يو مخيزه شاه ځلي يو مخيزکار کړي

۱- غورځنګ ـ تحريک ـ خوځند

۲- دورنګ ـ دوپړک ـ دوه ژبي ـ منافق

۳- ليکه ـ حساب

هم خپل جس دی سړی توب خاورې ایرې کړي

د دورنګ عمر په ځان باندې ستم دی

څښتن ټول د قدر وړ دي پیدا کړي

یو سړی د بل سړی نه په څه کم دی

تړپیمار[1] د فرعونانو دود دستور وي

که ولس یې تل زغمي، نو ولس ګرم دی

ستور تلیزونه چې لاس شي رسولی

ولې سود یې په ګلونو د شړشم دی

باتوران چې د کونترو ځای له را شي

ای ویږلو! نړ هره چاودی دغه غم دی

دې ټولنو او دودونو لیشتکی کړ

کمنی لوی له کائناته بنیادم دی

په لویدیځ کې لږ له عقله رڼایي ده

په ختیځ کې د هر لوري نه تورتم دی

نمریتار[2] چې د فرعون وي نړامن نه دي

نړامن هغه، چې فرعون یې ورګول کړي

۱- تړپیمار = وهل ټړل، ۲- نمریتار = د بل دوډۍ ته ناست.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې بې جسه وي جابروته ټيټيږي
چې جسمنه وي جابر رابغـول کړي

چې د بل په سترګو وينې تول رانده دي
روغ هغه چې يې پخپله ځيروول کړي

نه سړي شو چې سړي يې خدايان کړل
چې سړي وي نو بتان نسکورول کړي

چې بلزونه کړي تنزري، بازوان نه دی
بازوان هغه چې تنزري بازول کړي

ننګيالی دښوند نيمګړي هم پوره کړي
او ولس په خدائي رنګ کې رنګول کـړي

په ذروکي يې چې ستوري زرغون نکړل
هغې خوشې لور په لوټه تېرول کړي

ډکې ډکې جولۍ خلق ځي له درمـن
برکت دې شه ننګياله په رشــې

ښاپيرکۍ په تورو خمڅو سر ښــاسي
سورپيا شه ختيځ رانولي پلوشــې

د بازونو باتورانو پدې قات کــې
تپوسانو ځنې غـوره دی باشــې

د دروغو، د ناحقو منزل لنډ دی

ترڅو پښې راټینګوي به یې مشمشی[1]
لا لیدلی یې بورستر کی کلیم نه دی
ځکه کرځي فرعونان لا په نشې
دحق د وګه له خپل ځای رټولی نشي
د باطل دا شدتونه خرخشې[2]
اروپیچ چې له نقشي د کائنات وي
په بل مخ شوی د نړۍ هغه نقشې

چې د نمرستر که وبریښي
غرونه واوري کاندی ویلي
حق بریال پرون هم نن دی
که یې نښتنه څوک په سیلي[3]
داوبو د مخ کیل نه دی
کلیمه د کانې کیلي[4]
د نښتر د سیالی نه شو
که په خېز شوې پېرې د ډیلي[5]

۱- مشمشه = پروپاګنده، د نهوره. ۲- خرخشې = جنګونه، ۳- سیلی = ملاتړ
٤- کیلي = کرښې، ٥- ډیله = یو واښه.

بدخوک بد و نه نه وایي
خلقي شوې داسې اېلې
چې زنځور باوړي[1] وکړي
پوچې شي د دارو هیلې
له پولاد اصیلي زیږي
خرې نه زیږي اصیلې
چې نښتر له برمه درومي
نه ټینګیږي په یونیلې

لکه کس کړي په ځان غاړې
هسې قام په ځان کاڼي[2] کړي
د هرڅه تبر له تن دی
خپلې سینې خپله پرې کړي
هرڅوک قبر ځان له کني
هرڅوک خپلې جنازې کړي
غلیان له کوره زیږي
پلمه باز څه له پلمې کړي
هرڅوک ځانته تبې[3] سرې کړي
بیایې ځان باندې سرې کړي

۱- باویرې = ډنا روغي بیاتاندېدل، ۲- کاڼي = شندې - غاړې، ۳- تبې = دکمتې تبخی

خپل عمل بري ښښن دی

خپل عمل په غاړه پړي کړي

څښتن ظلم تيري نه کړي

هر څوک خپله د يوې مړۍ کړي

د فرعون د کور له درنده(۱)

کليان جګې نېزې کړې

په مسور(۲)و باتورنه ړنګوي نوکې

د تنزيو تودې وينې يې مسوروي

د ننګيال کرلي خښتي ، سمسوريږي

ميږي وار او سپنخرې که سوسر(۳)وي

د دوران تابيا د هغه چا دوس ده

بې غښتنو د ژوندون چې يې نظر وي

د تاريخ تول نرزوري پړکونه سني

چې مدام د ننګيالو موټی لښکر وي

منکران به څو د حق د لارې تښتي

د هر يو لار به آخر پدې خيبر وي

۱- درنده = غولي - جوس .

۲- مسور = دمنوکومنو رنګ - نيل پالش ، ۳- سرسر = دوکياکېدونکی اور .

علیمه لوی چیناګر دی   تل ترتله په غوږ ځنګ
سوسر ونه پرې اسپرلین دي   سیمه سیمه پرې ګلرنګ

دکشر مشر فرق خوخود وی
ځښتن لومړی دی او پسې تهٔ یې
دیونه کې یې په نورو بره
هغه قجیره، ځواکمن مبره یې
چې دی خویونه د هغه خپل کړل
هله په ولې یې، هله به شته یې
ځکه دې غوره پخپل سر اخلي
د هغه مټ یې، د هغه کړه یې
د هغه مل یې، په زړهٔ بسیل یې
له سین زوغونه بربوکېنی نه یې
په سپکو کاڼو چې ځان دې تولې
دا له خپل ځایه لاخبر نه یې

۱- غوره، توریتهمت (... فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم ...)

په درست عمر کې بوټه[1] دی نه ده کړې
دادی بازدی وهنده او دامیشکاری
یو قدم له ځپله ځایه مخکې نه شوې
دکانی غوځکی یې ټول عمر په لاری
نه دی برید، نه دې ولجه، نه دی مسنودځه
هسې لوټ[2] یې او دځمکې په مخ باری
څه که ځان په سرو مهرانو باندې نیسې
په نظر د صرافانو کټ بنګاری
حج، موځونه، تلاوت کړې روژې نیسې
ولې اوس هم زناري یې، بت ګزاری
لـږه پښه ونیسه فکر له ځان وکړه
چې دا ولې له همه قامونو خواری
چې همدغه مذهبونه دې اسلاوي
لکه هوندله کړنګونو بې غوزاری

دغلیانو په مسودونــــن
چې زنارونه ؤ، هغه تسپې دي

۱- بوټه = لومړی ښکار کول، ۲- لوټ = بې هډو کوځانده.

کتاب کښلی، باطله کړی

دکتاب مینځ نن هغه کیسی دي
انځور هم هغه خدا ئی انځور دی
ولې پرې شوې پوچ کښیدې دي
چې خلیلانو را پر نکولې
دامتیانو هغه کعبې دي
داچې یې نور د کلیمو خیژي
چې ویخ یې کوړې بې کلیمې دي
دمذهب شروتې لیندې پرلاس دی
ځکه یې ویشتې تل مړوندې دي
چې حق ننګې وه ځلمی وغشی
چې بې ننګې شوه ځلمي ډرمې دي

دباتورو دور تېرل ده پر
لږه ناسته یې په ځاله
دشروند برد[1] کې، راځي پېتې[2]
دنصیب لیک ته اتاله
چې نیستي په هستي مارل[3] یا
څه به خلاص شي له زواله

۱- برد = سیالی، ۲- پېتی = ورورستی، ۳- مارل = حسابول.

چې يې ګټه کلیمه ده
ولې نه دې ټول را پاته؟

بازدارې دې خپله ستاېې
په دېوال له تش پېڅاله!!

په نزې باران پسخه شي
اوم غرن لوښې کلاله!

د بل ګټې ته په طمع!
هيڅوک نه ګټي يې تاله

خواږه بر سېره کا، تراخه به ورک شي
چاپېر ښولنه که هر څو تر خه ده

تيرې به وې ترهغې څلې څلې
چې دې ديوټ باندې ډيوه څومره ده

حُجره، جُمات کې يې رېښتيا وويل
له يو مخيزنه ولسيا خپه ده

د رابياکې بورجل ته ځان رسوه
که لار د سر وغنو چا په چا په ده

د صبا لاره څوک د ب کولى نه شي
منمه داوخت نکه تور ه شپه ده

په سپوږمۍ کوزشه مېږنۍ وویل
دا د بې ننګۍ لارې لومړۍ کړپه ده

ښه عمل «زه یم» نړغون کړي
بد عمل د «زه یم» زنګ شي
چې په «زه یم» شهسري[1] شي
دوه جهانه یې قلنګ شي
شي تالا ترغه په «زه یم»
چې دوه مخی شي دورنګ شي
بیا د «زه یم» ژوندانه دی
چې کالبوت د خاورو رنګ شي
چې ښمسور یې «زه یم» نه کړ
د وجود سره چنګ ونګ شي
مرګ یې هیڅ کولی نه شي
چې د خدای په رنګ کې رنګ شي
په خپل «زه یم» باندې ننګ دی
په ښښتن که د چا ننګ شي

---

(۱) شهسري = سترسري - لوی سړي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنبيد ه پرې ستا عمل دی
که دې "زړه يم" سرانځور دی
شو ښه هسکه دلې هورې
چې په "زړه يم" کې سمسور دی
چې ځوانکه[1] يې شي تورکې
تش لمنى، هم مختور دی
ای د ښځې غم خوړلکو!
ښځه هم، خوشروند څه نوردی
دې آدم، آدم په زړه يم
بې له زړه يم د آخور دی
چې د تش نس او د نوس شي
سرې ذات پورې پيغور دی

د ميږونو تېرو تورو چورنګ يو ړل
دا تي په امبالې چې غوړمېدل
د هغو ښارو بنه الـوزي
سر چپه چې جوړه باز نه نيغېدل

۱- ځوانکه: د زړې یا تخم هغه شونی تیا چې زرغونه ترې کېږي.

د هغو په طبیلو خوږونه رغښتي
چې له حق ځني ناحق ته اوړیدل
چې خوړلي سوګندونه یې د وفا وو
دار یې یښې په اوږو وګرځیدل
د ړندو کلي کې کړاني خر میږې وي
او لالونه په سوپاکو خرڅیدل
د کلیم په برخه دا رنګې مړښواک و
چې له واکه بې واکې ته پسخیدل

د میړونو پولادي متې سنګر وي
تور بریښنو نه یې شملې د قام د سروي
په پوړونو د جمات خوبونه کړي
یرغلونه د باطل چې یې په سر وي
د میړونو نغرې ګوندرې شریک وي
شیخ ملې دوتر یې وارړه یو دوتر وي
مخور ډړاني هغه تومن دي
چې پرانستي یې په درستي نړۍ وروي
د نړم چینه به یې هم چرې تاند نه کړي
چې پخپله روستي ځبلي د نښتر وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په نیزوکې یې د وړانګو ستوري ولاړ شي
ننګیالي د نمر خاته ختلی نمر وي
که د ینګان لري هر څو ستورې وزرې
لویې مارې د باتورو په څیګر وي
چې کاسیر وي په پړوني کې بربنډ وي
حیا خپله حیا ناکوله څادر وي
پردې بد شي د کتوي خپلې نکټولي(۱)
بدي کړوني خپلو بدوله اشر وي
د میړونو د څنګوټ هم دغه دود دی
یا د هیڅ ټول مار یا ټول نهر وي

○

چې یوه یې مفکوره وي
اوله دې نه په ادب وي
په سر کې کنجي(۲) لاس وي
په توده کې یک(۳) جلب وي

○

نه نوره د کائنات ده   نه د څروند دستور او لاره
چې یو څو دې په وله(٤) وي   او د نورو برخه خواره

۱- نکټولي = پخکړې - لمده بل، ۲- کنجي لاس = خپلوکې کلک لاس ورکړې.
۳- یک جلب = چې آسونه یې څنګ تر څنګ روان وي، ٤- په وله = ماړه - هوسا.

د میړونو لار[۱] لومړی توری وهل دي
چې نري په ولکه واخلي نو ویش کړ شي

د میړه نیکه دوتر چې شته کول غواړي
هغې متې بدې راکاږي او نر شي

د قام مشر هم د قام په جامه بو[۲]یه
چې ولس یې د شړې وي، شړیور شي

زمانه که ببر شوی اباسین شي
شاه ځلمي ورته پښې بنجې کړي تور غر شي

چې په ننګ د لا اله وي غزا هغه
نور خو هسې خلقي خوشې ککر شي

د سینا په دونهه پنډ ټول سر ببري
دیوې دونمې تر مخه یو تبر شي

برغو[۳] پوک وهه، د ننګ ورکا نغارې له
دا خواره واره بنجخې[٤] که لښکر شي

۱- لار = قانون ، ۲- بویه = پکار دی، ۳- برغو = سنکر- تورم ،
٤- بنجخې = درې خچې (په اصل کې دوې بوټی سرغوته وائي .

په توربرېښ چې په میدان کې جنګیالي وي
سرښېرې کې یې وتلي ننګیالي وي

په خپل کور کلي کې د یر خلق نامستو وي
حقملان په ولسات کې نومیالي وي

چې کلیم ورته بیرغ د یرغل ورکړي
که په هره غاړه مخ کړي، بریالي وي

کلیمه پښتوليه، په لاس کې ببل توره
د مېړونو خو هم دغه دوه کالي وي

که لوی شی دی هغه منه دابدالي دی
په داځه که دچا توره ابدالي وي

په سومنات دغزا ین په خوله بانګ وایي
چې په ختنه کې یې ګډه بلالي وي

بازدارې پورې پېغور شولې بازداره
باتورزي دې قوشخانه کې تېپوسان شول

په تولنه کې رنها پوښتې رانغله
که وکړي تول د سیلمې نه حاجیان شول

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرعوني او هاماني په زلزل کوره
پدې شخړو کې یو څو که کلیمان شول

چې ډیوې یې ستا پلرینې واخستلې
د میړي له ځایه پورته شوآتیان شول

د همت سپاره دې وبوګنېدل هسې
خر سپاره درته له پامه وزبکان شول

زه ریالی له خپلې ماري پرېشانه شو
په داشه شي په ډنګ ډنګ که ناکسان شول

ای تورانکی اور د زړه ونوله
ستا یوه کوکه ورکېدلې نه شي

تېره شلونه دا زغو که وي تل
د ستر کو لاره څوک نیولې نه شي

د ګیدړانو په اور ړوکې چرې
د زمري غورېب خطا کېدلې نه شي

چې شي لاس بري د فطرت په لارو
په هغو چرګ ړا پرېوتلې نه شي

د نن په ګټه چې بې سود کړېدې
د صبا یې میدان ګټلې نه شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې له دې ځمکې پورته شوی نه دی
خبر د بل ژوي سړي لړلی نه شي
په شاه مېړه یې انګازه شوېده
که یې بنجخې نس لیدلی نه شي

چې د لېچو زور پیدا کړي توره دار شي
چې چنګېز یې وتړي نو هغه لار شي
چې وسلو متو سره کلیمه نه وي
که د غر پیشان تومن وي تار پتار شي
له دستور د کا ثنا ته ځنک وځتې
د کندو انبار شته من قاموته خوار شي
بې وسي په دنیا لویه کوتاهي ده
چې د ښکار کولو نه وي، خپله ښکار شي
آدمزاد لوی یې مېړانې شي کولی
چې د خېټې د غمونو نه وزګار شي
خواري بویه خو په حقې لارې بویه
خرېک کله په خولو وینو چنار شي
ته پخپل بخرکي ولې نا ویسا یې
هم بخرکي چې خوندي کړي سورانګار شي

شنه راستي د سروي هيچري خيم نه خوري
که پرې تېر د خزانونو ترپسه مار شـــي

د باطل د وېن تښکي خو کليمه ده
له نيمګړو مفکورو هيڅ نه وېرېږي
د پرقامونه به د ځمکې له مخ ورک وو
خو د ټکه سره تيغ نه ويزی کېږي
زېږي[1] ټول سمسورېدل څوخت تر منځ کړي
تلوار کړندو! ديګ پسوار باندې تودېږي
پلويانو د روسو او لينن! واورئ
دا نړۍ ستاسو په وړاندې به نوړېږي
بنسټونه د ړوندون په يوه حال وي
ادابې مګر له وخت سره نوړېږي
ټول بدلون يا نه بدلون ړوندانه ندی
خوار هغه دی چې يو لورته ځنګزنېږي

په شونکار د اباسين چې شوی پورته
ولې چپ يې د ماښکې سندره نه کړه

۱- زېږی = زېږی.

تا ړاکوته د خزان زړګونه تېر شول
خو د سره وي شنه جامه يې زړښه کړه
چې رښتيا ويل د کومو خولو توږوه
بر په دار يې له رښتيا و بله نه کړه
راغلل دهر انقلابونه دلې هورې
ولې درسته يو سالار کليمه نه کړه
مېړني په مېړني پسې لوګي شه
خو باطل سره توده يې سره نه کړه
تېرو تړو، تهمتونو او خوږې هم
هېڅ کچه د رښتيالو عقيده نه کړه

چې د سرو وينو پياشې پکې څلېږي
شاه څلمي هم په هغو لاړو چلېږي
سر سجدې د جماتونو په پوړونو
د مېړه په يوه هڅه نه ارزېږي
کګرې د کليمانو وي تل هسکې
شکر وي کګرې ورنه ټيټېږي
حقملان له زمانې وي پېرې مخکې
خلق نور د زمانې په دود تېرېږي

کلیمه د کائنات سر جنګړه دی
غل د رغل به له جنګ غالي پشا کیږي

نه دي خپله غاړه خلاصه په مړي کا
دي نه مه ګوره چې کله صبا کیږي

دمیړه له مټو پا څه — د ناحق جهان نسکور کا
په چینجنو روستو ګړګو — بود هیڅ پوري اور کا
دا خدایان د تینګي نه دی — ولې نه سترګي د بوړ[1] کا
دقاموننو ندی څمکه — د آدم تالیزه کور کا
دا د غوښو تش لوټو نه — په خلقا د جسو نور کا
د څښتن په ګنبد وکي
خپلي چارې دي اخوړ کا

په تیروتو روبرغنده څي
ننګیالي څي په خپل منده څي
د میړه د خولــــــــــو وړم
د سپړلو له ګرده ونده څي

---

۱. بوړ = نهري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ښېښتنه چې هم غږ وي
هغه کار هم کله شنه ځي؟

هغه پښې پرې کړې بویه
چې د خلقو په مرکه ځي

د تسپو خاوند ته خیر دی
که ځي دار له، لونه ځي

وسپینیزې خَتې[1] را وړه
د کلپانو آخر کنده ځي

چې په څانګه کې پخه شي
هغه ځکې له بې شنه ځي

○

چې له اوره لاشه مومي
څه یې ویره بیا له اوره

زړې مات وړوکې کور کړي
شي همغاړې له شهکوره

په چرسو[2] به تر څو سود کړي
کائنات ځنې پلن پسوره

د زړې ځای پکې ورک شي
چې ژوندون کړي جامه نوره

۱ـ خَت = کمیس ـ کمیس، ۲ـ چرسو = تنګ ځای

سرېخېره تل پاتېږي

خېر دې نشته سرېخوره!
د فطرت په هنداره کې
له ښښتنه ځان ته ګوره

چې ځانمن دی هغه کس دی
چې ناځانه دی ناکس دی
په سیلاب غرورنه لړېږي
څه ارزښت دلې د خس دی
یو په لس، هم یو په سل دی
پیاوړی چې په جَس دی
د هوسو د غزالې[1] نه
د زمري ورتېره وس دی
په زرګونو دلو سَرَد[2] له
یو بڅری داور بس دی
ګړندو پرې ږیره ګل کړه
د مېږوُ کاروان پس دی

۱- غزاله = د هوسو بل

۲- سرد = یووابنه

زرداران خوري مدام غوښې
د خپل قام لکه کرګس
په درست قام یې لګولی
له پېړو راسې کرګس
دوی ږښمین له سره واخلي
قام له پاتې شي یکرس
روږي ډب کاندی ولس ته
بیاکوي مانځه او دس
د بې وس وندې کوونکو!
وي ترڅو به ستاسو وَس
د «لا ترکضوا» وخت لنډ دی
لاکوئ هوا هـــوس

چې ښتکوري ظالمان شي
سینه یخه د جهان شي
چې خدایان پرمخی پرېوځي
را اوچت بنیاد مان شي

چې ځانګړی دوتر ورک شي
په توبه لولنګران شي
کلیمه هله په پښتو شي
د باطل بورجل چې وران شي
زرداری کې ځاناځان وي
کلیمه کې تول یو ځان شي

پدې شخړو پرکښو کې
هم هغه ځلمی انځور دی
چې د تول نوغی دخیره
همه چارو کې حقطور دی

پور په جسو شه بیاکوره
چې یو تن ځنګه لښکر شي
د میړه له چارو بریښي
په تندی اخستی غور شي
هر د هغو برخینز تیا ده
چې خرد ګ پاڅي نښتر شي
له تنې زوخ چې اوچت شي
لکه نمر پری تل سحر شي

چې ژړوندي وي د ښکار ځله

تودې وينې خود شهپر شي

زمرين ګوا ښه شاه ځلمو ته

سلامي سنګر سنګر شي

ځوانان څه کړې دومړې دي

ځکه يې غشي بې پلې دي

چې له باڼه چپتو ته ناست دي

پېغلونه يې ولجې دي

ولسات لکه تنزري

د ښکاريانو په ښچې دي

د بل مخه يې پټوله مخه

پرکښې نه دي ږمې دي

د نمرود وسيلې وايي

له آذري عقيدې دي

چې نومړي په سرو دي

د سروتشې پېښې دي

د باتور نخښې يې نښته

لا ملخې توپلې جوڅې دي

د یو شرق زغملونه دي

دا پړي دومره اوږدې دي

پکې زه یم بوده نه شه

وجود تشې تنستې دي

د آدم ځانګړی، زه یم — لکه حق صمد احد دی

تن زانه دی ولې زه یم — لم یلد ولم یولد دی

د هر زړي په درون کې — د خپل ستر وجود انځور وي

تیغ، تنه، څانګې ګلونه یې — هم کامونه په خپل لور وي

دیکونکه برید مېږونه — نیسي نور نور سنګرونه

د فطرت خوا پزه لرنه دي — که ساره نه شي مېتونه

لمن څه چې، څادر خور کا — د سپرلي ډېر دي ګلونه

ته لا میشت په سر پړاو یې — ژوند دې شخړې پړاوونه

خونې خونې ستور تیلیږي — تازړه نه کړه یو خونه

که تنها کوته کښېني — شي کوته به مزلونه

قدم تېز کړه، چې غربیږي — ستوره تلو کې جرسونه

یوه ورځ به درته راشي

ستورګزونه بیلکونه

چې په يو هسته پیوست شي
ذرې غونډې شي تور غر شي
ورانګه کډه شي په ورانګې
را دبره نوی نمر شي
چې حجرې غښتلې پاخې
نو دهک ځاندرو سحر شي
ننګ له ننګه چې کوشیر شي
هم لښکر شي، هم سنګر شي
چې سپېنګیر سره صف تړ شي
هله الله اکبر شي
هڅې هڅې چې په ګواښ شي
نو ځوځې نوی په سر شي
شهسواران چې یک ځلب شي
د برېدونو[1] لوی اختر شي
تور په تور باندې شي پورې
سترګې سترګې یو نظر شي
لارې لارې هر آسمان شي
چې همت همت وزر شي

(1) برېدونه = ولجې، مال، غنیمت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ژوند پټې شي مخ لوڅې
چې شوګیر تېره نشتر شي
چې ګټل بخښل تېره شي
بیا آدم جنت ته ورشي
چې د عقل سپاره وېښ شي
پوچ خدایان هله ړ بر شي

○

د وجود توره زېږون دی　　او د "زه یم" نوښتون دی
نوښتون کړه د ژوند تره　　نوښت "زه یم" له پاڅون دی

○

یو غورځی دی اباسین دی　　غروند غرونه دی یو نیز دی
یو هڅه دی سپوږمۍ ده　　یو یرغل دی ستور تلیز دی
له تش ستر لاس اوچت شوی　　اوس د هر غوره غوریز دی
ستا د توري له تکوره　　کائنات تول سندریز دی
غره راغه دې له همته　　ګل لمني ګل مخیز دی
لا د ژوند غرمه ده لري
دا خو اوس لا سوړکهیز دی

که د ښروند نقشونه د پردي

ته د واړه ښروندانځوري

نور ښروندون دي همه پلي

هم یو ته یي چي شهسوري

واړه ستوکي یو یو رنګ دي

ته له رنګه سپرلي طوري

د هوسۍ په سترګه د ننه

هم باتور کسی د بوري

د ذري په ځانده نمري

په قطره سمندر سپوري

ته په ځمکه کي آسمان یي

په سرو او بو کي اوري

د لشي سره پیاځه[1] یي

لا شه توره، هم تکوري

چي راغونده شي موټي خاوري

کائنات شي چي ورخوري

د ججرو په ارونکه کي

له ظاهر لیده څه نوري

۱- پیاځه: د شاتو ډک ګبین

نور کورونه په تا تنګ دي
نه هم سيال د خدای د کور يې

○

مفکورې به دوی پوچ شي
د دې يو کليمې وړاندې
چې يې بنسټ سندرې وايي
په صبا يې وايي ساندې

○

په ټولنو کې زرغونه   دا دی يوې او مشالونه
د سرهنګو شاه ځلمو دی   د خولو وينو رنګونه
د شاه متو الامې يې   اسمانکه سنګرونه
کښيدی يې د کړاو دي   وير سپېرلي شالېزارونه
د ناغوستو کوشو کېږي   شه علمونه، حکمتونه
په نهره د جنګريزي   خوږې وکړې شولاڼونه
د عقلي مبنو دَ رشه يې   هڅوبونه، تهذيبونه

○

د ځلې د نرګس غنې دی   پسرلی يې تانګه راتلی شي
په ارکه چاپيريال هم   انقلاب زرغونيدی شي
عکسمته پرګنو نه   مله د لارې توليدی شي

مېړه مل که د ښښتن دی — له ښښتن مخکې کېدی شي
د تیرواز غوله تخرګه — نوی نه وتدراشتر کېدی شی
د فرعون له خپله درنده
کلیمان را پاڅېدی شي

آدمزاد لا لیشتینک دی — لا د پرلري له خپل ډکې دي
که په ټومنه باتوران دي — لا په چاروکې لولکئ دي
فلسفیان یې هلکئ فکره — لا، له زړه یې بې درکئ دي
په دې ویرلوی کائنات کې — په یوځمکه، نمرتاوکئ دي
که خپلواکه د پرځان بولي — چې یې ګوری لا بل وکئ دي
د شپانه ښاریې لا نه زده — شرمخان د خپل کلنډکئ دي
لا یې عقل د پرکچبه دی — لا په د پرجهلونوکلکئ دي
د سرښوره نغوتکو — په لاسونوکې لینزکئ دي
زبینباکیان یې په جوش کې
هغه شان په امبولکئ دي

لا په سر یې فرعونان شته — لا قارون شته، لا هامان شته
آدمزاد چې ریزکسی دي — لا دو چې د پرخدایان شته
د ولاړې حکه نه شول — چې پرې پټ شلمان شلمان شته

لا په دار مسیحا خبري — لا لند پاري مذهبیان شته
خلیلان شروني کنري — د آذر لا لښکریان شته
هر نوښت ته کفر وايي — لا مخ ځمتي زناریان شته
قلمونه په اور سوځي — لا د علم غلیان شته
آدمتاله لا یو خوب دی — لا د قام، خاوري بتان شته

سړیتوب ته لوی منزل دی
لا د دوو پښو حیوان شته

وخت به اخلي، ادمزی چې
له خپل ځانه اشنا کېږي
د ښتن او د خپل زه یم
په ارېکو چې رسېږي
وخت به اخلي دا حیوان چې
د سري په پښو پاڅېږي
وخت به اخلي پوچ خدایان چې
د بربري، نسکورېږي
او د جهل کتابونه
د خنداتوکي جوړېږي
وخت به اخلي کائنات چې
ستر آدم ته بیاتیېږي

د آدم په پاڅېدو کې
لا د ډېرو پېرو څنډه دی
د دې دوو پښو څاروی ته
لا په ځټ کې لوی کولنه دی

ته په ټول کائنات برېږې   خوله ځانه بې خبرېږې
ملغلره یې په زه یم   که سیپۍ په تن بهرېږې
په یو څاڅکي کې توپان یې   په ذرې د ننه غرېږې
بر سېرنه که لاک بنکارې   چې په جس شي نو سره زرېږې
ستا توبرې توره دې "زه یم"   هم په "زه یم" ولجه کرېږې
که ورستې راغلې کاروان کې   خو د واړه کاروان سرېږې
مېنځ هستۍ ته دې پام نه دی   د بهر هستۍ په چَرېږې
لا نیمچه آدم یې ځکه   لا د نیم ځان روزنگرېږې
انځاره کې حق ته تلیه!
د ناحقو انځور گرېږې

مفکورو پوچو او خوشو
کوچنی کړی آدم زړی دي
که یې ستر کتاب په لاس شي
د خښتن د برش سړی دی

الكتاب په ادم زوني
لا ژبودن آخرني دي
که هر څو مړه لغوني دي
خو هر نن کې صباني دي

حق لا اوس هم ناويلي
که ويلي دنده لی دي
فرعوني دي په خمار کې
نازېږي کليمي دي
چرک پرې پوتي سيلاب زوځي
نوح پلوي بې بېړی دي
د کعبې سپايان جوت نه دي
آتيوان بيا په غدی دي
يو مذهب دکتې نه دي
دا ليندي واره بې ژی دي
خلق خبنتې د بتکور دي
ځکه بنځې آذري دي
نا پوهي د هر وکړی
په وکړي په غدی دي

مفکورې پوچې نیمګړې
ښکېلګونه تېزندی دی

چې خوندي دې کړو روره شه
چې دې وبازه خوندي شه
لاس په ظلم پورته شوی
بېرته شرق په خپل تندي شه
د باتورو جسې پې بایلل
چې د چتو وهندي شه
پولې پاڅي آدم وخوړي
چې د پولو ځای بندي شه
د خلیج سپرې ته وپتی
د بُتانو وهندي شه
چاتونګ د اسمان وخور
څوک ځغلا په کړېندي شه

شروندانه تول یوځانیز دی
که هرڅو مره ګس رنګین دی

PROPERTY OF
ACKU
7550

مخ د ټولو په ســو مخه
که هر ټوکی بل مخـیز دی

په یوبڼه په زیرجار وڅـي
دارباب که زرتاریـز دی

لاړې لاړې یوشهــلاړه
تهـــــل تلې، یوشهتلیز دی

ستور تلیز ستور تلیز کورکور
کائنات یوشهکوریز دی

پدې دومره هڅ ځاندره کې
ځمکه ناشي غوندې څـیز دی

خوځمکنزي په شوني تیاو
دهمه شوند دتوزیـز دی

په تنزومت ځیراوکړه
شیش بیا واخله ویږجهان ته

چې ذره په ولکه واخـــلي
مهتي رابنکه بیا شلمــان ته

ستاتقدیر څه ځمکه نه ده
لاړې وبــاسه آسمـــان ته

له بیلي دریاب ته واوړه
له تنګي نه پلن دامان ته
غوږ کېنه په لینده کړه
بیا ورکښېوږه ښخ کمان ته
له سپېرغو دي ډېر شړوند وکړه
لاس کړه اوږد نمر ړوبنان ته
پوهه بو څه څېر کتیا له
څېرکې راښکه ایمان ته
په نري ورخوږ پېدوکي
ګرځېدلی اوسه ځان ته

PROPERTY OF
ARIC
Established

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library